

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

«ЗАТВЕРЖУЮ»

Заступниця директора

з адміністративної роботи

Олена МІХАКУЛИНЕЦЬ

2025 року

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З ПЕДАГОГІКИ З ОКРЕМИМИ МЕТОДИКАМИ

підготовки фахового молодшого бакалавра

(назва освітньо-професійного ступеня)

галузь знань

01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 012 Дошкільна освіта, фаховий молодший бакалавр

(шифр і назва спеціальності)

відділення

ДОШКІЛЬНЕ

(назва відділення)

Мукачево – 2025

РОЗРОБЛЕНО: Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Розробники програми:

Наталія КЕРТИС, викладач , спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, старший викладач;

Тетяна ТЕЛИЧКО, викладач, доктор філософії, спеціаліст вищої категорії;

Олена БЛИК, викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Укладачі:

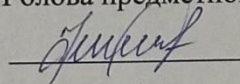
Наталія КЕРТИС, викладач , спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, старший викладач;

Тетяна ТЕЛИЧКО, викладач, доктор філософії, спеціаліст вищої категорії.

Програму схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № 1 від « 25 » серпня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії

_____ (Яна ФЕНЬОВ)

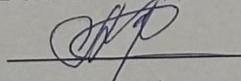
(підпис)

(ім'я та прізвище)

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Протокол № 1 від « 25 » серпня 2025 року

Голова методичної ради

_____ (Тетяна ІСАК)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка.....	4
II. Зміст програм навчальних дисциплін, що виносяться на комплексний кваліфікаційний іспит.....	10
III. Перелік питань, що виносяться на комплексний кваліфікаційний іспит з педагогіки з окремими методиками	61
IV. Список рекомендованої літератури.....	71
V. Зразок відповіді здобувачів освіти на комплексному кваліфікаційний іспиті.....	81
VI. Критерії оцінювання комплексного кваліфікаційного іспиту.....	98

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка фахових молодших бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта у закладах фахової передвищої освіти України здійснюється відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, галузевих стандартів фахової передвищої освіти, а також Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір.

Сучасні трансформаційні процеси в освітній галузі, реформування системи дошкільної освіти, надання їй державно-національної спрямованості зумовлюють необхідність підвищення якості підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю. Оновлення професійної підготовки майбутніх вихователів має ґрунтуватися на поєднанні національних освітніх традицій і надбань світового значення з усталеними європейськими підходами, що забезпечує формування фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних і гуманістичних засадах, реалізовувати державну освітню політику та сприяти розвитку і самореалізації особистості дитини. Сучасний фахівець дошкільної освіти — це компетентний професіонал, який глибоко знає закономірності розвитку, навчання й виховання дітей раннього та дошкільного віку, орієнтується в наукових досягненнях і сучасних інноваціях психолого-педагогічної науки, володіє ефективними освітніми технологіями, здатний проектувати, моделювати та реалізовувати освітньо-виховний процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням індивідуальних, вікових і психологічних особливостей дітей. Вихователь нового покоління має бути ерудованим, ініціативним, творчим, з високим рівнем розвитку професійного мислення, готовим до самоосвіти, дослідницької діяльності, постійного професійного зростання та впровадження інноваційного педагогічного досвіду.

Ефективність освітнього процесу в закладах дошкільної освіти безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності та педагогічної майстерності вихователя. Професійна готовність майбутнього фахівця передбачає наявність ґрунтовних психолого-педагогічних і фахових

знань, сформованих практичних умінь і навичок, здатності здійснювати педагогічну діагностику розвитку та вихованості дітей, будувати партнерську взаємодію з батьками, використовувати сучасні методики навчання, виховання і розвитку дітей дошкільного віку.

Відповідно до стандартів фахової передвищої освіти України визначено освітні та кваліфікаційні вимоги до випускників закладів фахової передвищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, рівень сформованості загальних, фахових та інтегральних компетентностей яких встановлюється під час проведення атестації, а саме:

Інтегральна компетентність:

ІК1 Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК8 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні компетентності:

СК1 Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК2 Здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, формування життєво необхідних умінь та навичок, рухового досвіду та розвитку фізичних якостей.

СК3 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в довкіллі, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК4 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язбережувальних навичок.

СК5 Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК6 Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК7 Здатність до формування елементарних логіко-математичних уявлень у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК8 Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК9 Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК10 Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та

передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.

СК11 Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

СК12 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва

СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК14 Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

СК15 Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу

Програмні результати навчання:

РН1. Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини

РН2. Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії

РН3. Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей

РН4. Окреслювати завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

РН5. Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій

РН6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм

РН7. Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти

РН8. Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН9 Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організувати їх відповідно до освітніх програм

РН10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН12. Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії

РН13. Знати нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовувати їх у практичній діяльності

РН14. Формувати компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН15. Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

РН16. Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

різного рівня розвитку.

РН17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

РН18. Організувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН19. Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти..

Навчальним планом ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету» для здобувачів освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 01 Освіта/Педагогіка передбачено проведення атестації у формі комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки з окремими методиками.

Мета комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки з окремими методиками – перевірити знання здобувачів освіти у володінні цілями, змістом, формами та методами педагогічного процесу; усвідомленні ними перспективних тенденцій розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових та національних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях; умінні приймати найбільш ефективні рішення в майбутній практичній діяльності, творчо підходити до педагогічної праці, визначити сформованість фахових компетентностей, що вимагає сучасна дошкільна освіта.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки з окремими методиками складена на основі діючих навчальних програм і включає програмний матеріал наступних освітніх компонентів: «Педагогіка»,

«Методика розвитку мовлення з елементами грамоти», «Методика фізичного виховання», «Методика організації образотворчої діяльності», «Основи природознавства і методика ознайомлення з природою», «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Методика музичного виховання».

Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться у формі усних відповідей на питання білетів, складених відповідно до діючих навчальних програм. Кожен екзаменаційний білет складається з чотирьох питань:

-Перше – з педагогіки;

-Друге, третє, четверте – з методик дошкільної освіти.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ З ПЕДАГОГІКИ З ОКРЕМИМИ МЕТОДИКАМИ

ПЕДАГОГІКА

Пояснювальна записка

Виховання нових поколінь в дусі загальнолюдських ідеалів і національних традицій починається з дошкільного дитинства – важливого етапу становлення людини, коли формуються уміння мислити, усвідомлено сприймати навколишній світ і самого себе, спілкуватися з іншими людьми. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема підготовки фахівців для галузі дошкільної освіти, здатних до творчої реалізації різноманітних освітніх програм, використання в професійній діяльності інноваційних технологій, готових до взаємодії з вихованцями і формування активної, креативної, компетентної, самодостатньої особистості.

Дошкільна педагогіка є профілюючим курсом спеціальності «Дошкільна освіта», забезпечує основну теоретичну і практичну підготовку до виконання кваліфікаційних обов'язків вихователя закладу дошкільної освіти.

Програма кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки містить у собі

основні проблеми дошкільної педагогіки, які дозволяють уявити цілісність і системність теоретичних знань здобувача освіти – вихователя закладу дошкільної освіти, а також практичних навичок у галузі педагогічної практики.

Завдання курсу «Дошкільна педагогіка» - сприяти міцному усвідомленому засвоєнню здобувачами освіти змісту, організаційних форм і методів навчання й виховання дітей дошкільного віку в ЗДО і сім'ї з метою їх різнобічного виховання і формування особистості дитини; сформувати у здобувачів освіти вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвивальні і виховні аспекти освітнього процесу в дошкільному закладі, забезпечувати диференційований підхід до вихованців, враховувати їхні індивідуальні особливості, сприяти розвитку їх задатків і здібностей; виховання в здобувачів освіти соціальної активності, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості

Курс «Дошкільна педагогіка» розкриває перед здобувачами освіти особливу роль дошкільної педагогіки в системі професійної підготовки сучасного педагога ЗДО, озброює системою педагогічних знань, доводячи їх важливе значення у побудові освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти, викликає інтерес і зацікавленість до теоретичного пояснення педагогічних процесів, навчає творчо використовувати одержані під час навчання теоретичні знання у практичній діяльності, сприяє професійному становленню майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.

Вимоги до знань та вмінь здобувачів освіти:

Знати:

- мати уявлення про предмет і завдання дошкільної педагогіки, виникнення і становлення дошкільної педагогіки як науки;
- закономірності перебігу окремих педагогічних явищ та їх взаємозв'язок;
- концептуальні засади дошкільної освіти, вимоги Базового компонента дошкільної освіти, діючих програм виховання та навчання дітей дошкільного віку, вміння обґрунтувати, виходячи з них, зміст, методикау і організацію виховної роботи з дітьми в закладі дошкільної освіти;

- теоретичні закономірності і практичні завдання розумового, естетичного, морального, трудового і фізичного виховання дошкільників;
- основні види та форми планування виховної та навчальної роботи у дитячому закладі.

Уміти:

- активізувати знання дошкільної педагогіки при вивченні інших педагогічних дисциплін;
- застосовувати загально педагогічні методи дослідження;
- проводити виховну та освітню роботу з дітьми дошкільного віку;
- проводити експериментально-дослідну роботу на основі психолого-педагогічного спостереження за дітьми;
- проводити консультативну і організаційну роботу з батьками;
- на основі знань законів функціонування педагогічних явищ оцінювати і приймати відповідні рішення у педагогічній практиці вихователя ЗДО;
- практикувати інноваційні підходи до організації життєдіяльності дошкільнят;
- діагностувати рівень готовності дитини до навчання у школі.

Зміст програми

Предмет і методи педагогіки.

Дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Значення дошкільного дитинства . Дитинство як соціально-педагогічне явище. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Методи наукового дослідження в галузі дошкільної педагогіки. Роль вихователя у формуванні особистості дитини. Вихователь сучасного закладу дошкільної освіти. Особливості його професії. Значення дошкільного дитинства. Роль вихователя у формування особистості дитини. Виховання і розвиток . Роль дорослого в розвитку дитини. Вікова періодизація дитинства. Вікові й індивідуальні особливості дітей. Обдаровані діти . Діти з проблемами розвитку

Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання.

Проблеми дошкільного виховання у педагогічній думці давнього світу.

Погляд на проблеми виховання дітей дошкільного віку в епоху середньовіччя. Розвиток ідей дошкільного виховання в епоху Відродження. Педагогіка дошкільного віку епохи Просвітництва. Педагогічні теорії та практика дошкільного виховання ХІХст. Розвиток теорії і практики вітчизняної дошкільної освіти наприкінці ХІХ— у першій половині ХХст. Розвиток вітчизняної дошкільної педагогіки у другій половині ХХ ст. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної . Мета та завдання виховання. Програми виховання і навчання дітей . Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти . Дошкільні заклади в системі національної освіти . Типи дошкільних закладів і їх функції.

Особливості періоду раннього дитинства і його значення.

Провідна роль сім'ї у виховання дітей раннього віку. Основні педагогічні вимоги до виховання дитини в ранньому віці. Організація перших днів перебування дитини в ЗДО та робота з батьками в цей період. Розвиток і виховання дітей 1 року життя. Особливості психофізичного розвитку дітей 1 року життя. Періодизація розвитку дітей на 1 році життя. Основні лінії розвитку, особливості організації життєдіяльності. Психолого-педагогічна характеристика дітей 2 р. життя та завдання виховання, організація умов життєдіяльності дітей, особливості режиму, основні лінії розвитку дитини. Психолого-педагогічна характеристика дітей 3 року життя. Явище «кризи 3-х років та педагогічні засоби попередження її негативних наслідків. Завдання і зміст навчально-виховної роботи у 1-й молодшій групі.

Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Значення, завдання, умови фізичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби фізичного виховання. Виховання культурно-гігієнічних навичок. Обсяг, зміст та методика формування культурно-гігієнічних навичок у дітей різного віку. Валеологічне виховання дітей дошкільного віку. Режим дня дітей. Режим дошкільника в сім'ї. Організація виховної роботи в години ранкового прийому. Організація харчування дітей. Організація прогулянки. Цільові прогулянки. Організація сну дітей. Організація, зміст, проведення другої половини дня в закладі дошкільної освіти.

Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Розумове виховання дітей. Навчання дітей дошкільного віку. Необхідність розумового виховання в дошкільному віці. Завдання розумового виховання.

Система сенсорного виховання дітей д/віку. Зміст і засоби розумового виховання: ознайомлення з навколишньою дійсністю, гра, спілкування з дорослими, продуктивні види діяльності.

Дошкільна дидактика.

Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст навчання, принципи і типи навчання дітей дошкільного віку. Методи і прийоми організації навчання. Класифікація методів і прийомів навчання. Вибір і поєднання різних методів і прийомів навчання залежно від змісту, навчального матеріалу, вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Форми організації навчання дітей д/віку. Види занять. Особливості організації і методики занять у різних вікових групах.

Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Виховання моральних якостей особистості. Необхідність морального виховання з раннього віку. Закономірності процесу морального виховання. Моральне виховання в процесі спілкування з дорослими, у грі, у трудовій діяльності, в процесі навчання. Методи морального виховання дітей дошкільного віку. Поєднання різних методів у виховній роботі.

Своєрідність, завдання та зміст національно-патріотичного виховання дітей д/віку. Формування системи уявлень і понять про загальнолюдські й національні морально-духовні цінності в дітей д/віку. Завдання, шляхи та засоби виховання гуманних почуттів у дошкільників. Етапи становлення дитячого колективу. Спільна діяльність дітей як чинник розвитку колективних взаємин. Виховання дисциплінованості та культури поведінки. Методи формування культури спілкування дітей з дорослими та однолітками. Правила культури діяльності. Методи і прийоми її формування у дітей різного віку. Дитячі скарги. Попередження і корекція негативних проявів у поведінці дітей. Природа вередувань і впертості та запобігання порушень

вольової сфери дитини. Дитячі страхи, їх причини, шляхи подолання, їх корекція. Виховання чесності та правдивості. Причини дитячої неправдивості та її попередження.

Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Необхідність трудового виховання дітей дошкільного віку. Своєрідність трудової діяльності дошкільників. С. Русова про характерні риси дитячої праці. Завдання трудового виховання. Види і зміст дитячої праці в різних вікових групах. Основні форми організації дитячої праці. Зміст трудових доручень, методика керівництва ними. Види чергувань і методика керівництва в різних вікових групах. Місце і зміст колективної праці та методика керівництва нею.

Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття естетичного і художнього виховання. Зміст і завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби та методи естетичного виховання дітей дошкільного віку. Свята та розваги-дійові форми естетичного виховання. Види свят та розваг. Вимоги до змісту, організації й оформлення свят. Свята та розваги в сім'ї.

Ігрова діяльність. Іграшка.

Гра – провідний вид діяльності дошкільників. Походження гри. Сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор. Народні ігри, їх педагогічна цінність. Сюжетно-рольові ігри, їх своєрідність, значення у вихованні дітей. Особливості сюжетно-рольових ігор дітей різного віку. Завдання керівництва сюжетно-рольовими. Прийоми керівництва іграми. Планування керівництва сюжетно-рольовими іграми. Режисерські ігри, їх особливості, прийоми керівництва в різних вікових групах. Пальчикові ігри, їх особливості, види, методика організації. Ігри-драматизації, їх своєрідність, виховна цінність. Види ігор-драматизацій. Етапи здійснення гри-драматизації, прийоми керівництва. Будівельно-конструктивні ігри, їх своєрідність, виховна цінність. Вимоги до розвитку будівельно-конструктивних ігор. Ігри з піском, снігом та іншими природними матеріалами. Своєрідність керівництва будівельно-

конструктивними іграми дітей різного віку. Дидактичні ігри, їх своєрідність. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми. Комп'ютерні ігри, їх класифікація за жанрами. Іграшка. Історія виникнення і створення іграшками. Освітньо-виховна цінність іграшки. Види іграшок. Українська народна іграшка. Вимоги до іграшки. Підбір іграшок для кожної вікової групи. Обладнання ігрових осередків. Роль сім'ї в організації ігрової діяльності дітей.

Співпраця ЗДО з родинами вихованців.

Роль сім'ї у вихованні дітей. Особливості сімейного виховання дошкільників. Педагогічні умови виховання дітей у сім'ї. народна педагогіка про провідні напрями родинного виховання. Форми і методи співробітництва ЗДО і сім'ї: індивідуальні, колективні, наочно-інформаційні. Сучасні підходи до проблеми співробітництва ЗДО і сім'ї.

Планування педагогічного процесу.

Значення планування виховної роботи в ЗДО. Педагогічні основи планування. Особливості планування різних видів життєдіяльності згідно вимог діючих програм виховання та навчання дітей дошкільного віку. Форми планування: перспективне, календарне планування. Принципи планування. Річний план роботи ЗДО.

Наступність у роботі ЗДО і школи.

Поняття наступності в роботі ЗДО і школи. Необхідність наступності в роботі ЗДО і школи. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання. Форми співробітництва ЗДО і школи.

Основні функції ЗДО. Гуманізація завдань і принципів роботи з дітьми. Основні документи, що визначають організацію роботи ЗДО. Документація ЗДО.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ

МОВЛЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ГРАМОТИ

Пояснювальна записка

Методика розвитку мовлення з елементами грамоти – це педагогічна

наука, яка вивчає закономірності розвитку мови дітей на різних вікових етапах, специфіку педагогічної діяльності, спрямованої на формування мовних навичок у дітей, форми, засоби, методи і прийоми навчання дітей рідної мови.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» є психолого-педагогічна та методична підготовка майбутніх фахівців до професійно-мовленнєвої діяльності в системі національної дошкільної освіти.

Предметом навчальної дисципліни є процес комплексної підготовки майбутніх вихователів до розвитку усного мовлення та навчання рідної мови, формування культури мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- творче оволодіння досягненнями вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики;
- формування здатності до аналізу особливостей мовленнєвого розвитку дітей на кожному віковому етапі;
- засвоєння закономірностей, принципів та методики розвитку мовлення, мовленнєвого спілкування та навчання грамоти дітей дошкільного віку;
- підготовка до практичного здійснення формування мовленнєвої та комунікативної компетенції дітей в сучасних умовах дошкільного виховання;
- сформулювати вміння і навички планування різних видів роботи з розвитку мовлення: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов;
- ознайомити з кращим педагогічним досвідом роботи з розвитку мови і навчання дітей елементів грамоти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинен **знати:**

- психологічні, лінгвістичні засади побудови методики навчання дітей рідної мови;
- сучасні наукові дослідження в галузі дошкільної лінгводидактики;
- сучасні методичні технології розвитку мовлення і навчання дітей

рідної мови;

уміти:

- діагностувати рівні засвоєння дітьми рідної мови, сформованості мовленнєвого спілкування;
- прогнозувати початково-виховні процеси і планувати різні види роботи з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови;
- створювати сприятливу комунікативну атмосферу, оптимальний рівень мовленнєвого середовища для дітей різних вікових груп;
- виховувати у дітей шанобливе ставлення до рідної мови, культуру мовленнєвого спілкування;
- здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації виховної взаємодії, а також здійснювати особистісно орієнтований підхід.

Зміст програми

Предмет та завдання дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти».

Зв'язок методики розвитку мовлення з педагогікою, психологією, лінгвістикою, логопедією. Роль методики розвитку мовлення у формуванні мовленнєвої компетентності дошкільників. Поняття «психолінгвістика» та її значення для методики розвитку мовлення. Значення та роль рідної мови у всебічному розвитку та вихованні дітей. Основні етапи онтогенезу мовлення дитини. Співвідношення мовлення і мислення у дошкільному віці. Закономірності становлення слова у дітей.

Методи, прийоми та форми роботи з розвитку мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

Загальна характеристика методів формування мовленнєвого спілкування дітей. Методи ознайомлення з новим соціальним досвідом і лексичним матеріалом. Використання наочних методів навчання в процесі здійснення завдань розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Прийоми розвитку мовленнєвого спілкування у дітей. Умови успішного розвитку мовленнєвого спілкування дітей. Інклюзія як форма навчання і виховання

дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Форми роботи з розвитку мовлення і формування процесу спілкування у дітей передшкільного віку. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Види занять, особливості, вимоги до них. Особливості проведення занять в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Організація та проведення інтегрованих занять з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Вікові особливості засвоєння мовлення дітьми раннього віку (від 1 до 3 років). Основні етапи розвитку мовлення: лепет, перші слова, формування простих і поширених речень. Особливості розвитку мовлення у дошкільному віці (від 3 до 6 років). Збагачення словника: якісні та кількісні характеристики. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Вплив сім'ї, педагогів і мовленнєвого середовища на розвиток мовлення дитини.

Організація мовленнєвої роботи у повсякденному житті дошкільників і методи її діагностування.

Значення повсякденного спілкування для мовленнєвого розвитку дітей. Роль вихователя і сім'ї у створенні мовленнєвого середовища. Використання ситуативного мовлення у повсякденному спілкуванні з дітьми. Взаємодія дітей між собою як засіб формування комунікативних умінь. Використання художнього слова (казки, вірші, прислів'я, загадки) у повсякденному житті дітей. Ігрові прийоми стимулювання мовленнєвої активності у повсякденному житті.

Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку: мета, основні напрями, методи збору інформації, критерії оцінки мовленнєвого розвитку.

Поняття звукової культури мовлення та особливості звуковимови дітей дошкільного віку.

Поняття звукової культури мовлення та її складові (правильна вимова, інтонація, темп, сила голосу, виразність). Етапи становлення звукової культури у дошкільному віці. Психофізіологічні основи сприйняття і відтворення звуків мовлення. Чинники, що впливають на формування

правильної вимови: анатоμο-фізіологічні, соціальні, педагогічні. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку. Завдання виховання звукової культури мовлення. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.

Загальні підходи до класифікації методів виховання звукової культури мовлення.

Методи формування правильної артикуляції: артикуляційна гімнастика, вправи на тренування органів мовлення. Методи розвитку фонематичного слуху: ігри та вправи на розрізнення звуків, визначення їх у слові, добір слів із певними звуками. Прийоми роботи над дикцією: скоромовки, чистомовки, вправи на чітку вимову. Ігрові методи і прийоми виховання звукової культури мовлення.

Формування словникового запасу та розвиток смислової сторони мовлення у дітей дошкільного віку.

Значення слова в мовленнєвому і психічному розвитку дитини. Поняття активного й пасивного словника дошкільника. Принципи словникової роботи. Етапи засвоєння значення слова (від конкретного до загального). Особливості засвоєння назв дій, ознак, просторових і часових понять. Методи і прийоми розвитку смислової сторони мовлення дітей.

Завдання лексичної роботи під час ознайомлення дошкільників із художньою літературою.

Прийоми пояснення нових слів (наочність, контекст, пояснення вихователя, тлумачення за допомогою синонімів, антонімів). Ознайомлення дітей із виразними засобами мови (епітети, порівняння, метафори). Вправи та ігри для закріплення нової лексики. Загальна характеристика дидактичних ігор в словниковій роботі з дітьми. Види ігор та специфіка їх проведення. Значення та методика проведення дидактичних ігор з предметами та іграшками. Дидактичні ігри за картинками. Настільно-друковані ігри. Словесні дидактичні ігри.

Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку: типові помилки, методи та умови роботи.

Поняття про граматичну правильність мови.

Становлення граматичної будови мови у дітей. Характеристика мовленнєвих періодів. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Типові помилки мовлення дітей та їх причини. Дидактичні ігри та вправи як основні методи у формуванні граматичної правильності мовлення (мовленнєві ігри, вправи, драматизації). Вправи на узгодження слів у реченні як метод формування граматичних умінь.

Завдання формування граматичної правильності мовлення за програмою «Дитина в дошкільні роки». Умови та шляхи формування граматичної правильності мовлення.

Зв'язне мовлення у дітей дошкільного віку: розвиток мовних функцій, види розповідей та методика навчання творчої розповіді.

Поняття зв'язного мовлення, основні завдання. Функції зв'язного мовлення. Особливості розвитку зв'язного мовлення на різних вікових етапах. Дидактичні ігри та їх роль у розвитку зв'язного мовлення. Методика використання бесіди як методу розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Застосування мнемотехніки як комплексу методик мовленнєвого розвитку дітей. Види дитячих розповідей, їх класифікація. Розповіді на наочній основі. Розповідь на словесній основі. Методи і прийоми навчання дітей розповіданню. Значення творчої розповіді у розвитку мовлення, мислення та уяви дошкільників. Етапи роботи над формуванням умінь створювати творчу розповідь. Методи і прийоми стимулювання творчої уяви дітей (запитання, проблемні ситуації, ігрові вправи).

Методика використання дидактичних картин та іграшок у формуванні зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.

Картина як ефективний засіб розвитку зв'язного мовлення дітей передшкільного віку. Види картин та вимоги до них. Значення розглядання картини для дітей передшкільного віку. Особливості сприймання картин. Методика навчання дітей розповіданню за картинами в різних вікових групах. Складання розповіді за картиною. Значення розповідей за іграшками у всебічному розвитку дітей. Підбір іграшок у різних вікових групах та

вимоги до їх підбору. Методичні прийоми навчання дітей розповідям за іграшками у різних вікових групах. Структура заняття в навчанні розповідям за іграшками.

Розповіді дітей з власного досвіду як засіб стимулювання мовленнєвої активності дітей дошкільного віку.

Структура та вимоги до зразка розповіді з власного досвіду. Методичні прийоми навчання дітей розповідям з власного досвіду. Складання листів дітьми.

Навчання переказу як метод розвитку монологічного мовлення. Види переказів. Вікові особливості дітей щодо оволодіння переказом. Етапи навчання дітей переказу. Використання ігрових методів у процесі навчання переказу. Труднощі, які виникають під час переказу, та шляхи їх подолання.

Художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку: використання художньої літератури та малих фольклорних жанрів у розвитку мовлення.

Особливості художньо-мовленнєвої діяльності.

Структура художньо-мовленнєвої діяльності. Характеристика основних компонентів художньо-мовленнєвої діяльності. Малі жанри фольклору та їх місце у словниковій роботі з дітьми дошкільного віку. Приказки та прислів'я як словесний жанр української народної творчості в роботі з дітьми. Використання загадок у мовленнєвому розвитку дошкільників. Розігрування лічилок, забавлянок дітьми. Використання казок в художньо- мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.

Значення поетичних творів у всебічному розвитку дітей. Вимоги до підбору віршів у різних вікових групах. Методика проведення роботи щодо заучування віршів на пам'ять з дітьми. Використання верлібрів у розвитку художньо-мовленнєвих і творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Вимоги до куточку книги, його організація в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика роботи вихователя з дітьми в куточку книги.. Добір книг для дитячої бібліотеки. Обговорення передового досвіду роботи вихователів. Робота з методичною літературою.

Формування елементів грамоти у дітей дошкільного віку: мета,

завдання та сучасні методи навчання, звуковий аналітико-синтетичний підхід.

Поняття «навчання грамоти» та його місце в системі мовленнєвого розвитку дітей. Мета і завдання навчання грамоти. Вікові особливості готовності дітей до навчання грамоти. Навчання елементів грамоти дітей старшого дошкільного віку згідно діючих програм навчання та виховання в ЗДО. Основні методи навчання грамоти, їх характеристика. Використання наочних, дидактичних та мультимедійних засобів у навчанні грамоти.

Поняття звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти дошкільників. Етапи роботи за звуковим аналітико-синтетичним методом. Принципи застосування методу у дошкільній освіті.

Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.

Принципи організації навчання звуковому аналізу слів. Основні етапи навчання. Використання наочних посібників, іграшок, схем та карток для формування навичок звукового аналізу слів.

Ознайомлення з поняттям «речення». Формування початкових навичок письма у дітей дошкільного віку.

Поняття «речення» як основна одиниця зв'язного мовлення. Відмінність речення від слова. Структура речення. Види речень за метою висловлювання. Методика ознайомлення з реченням та його графічним позначенням у дошкільному закладі. Використання наочних матеріалів, схем, карток ілюстрацій для формування поняття речення. Поняття «підготовка руки дитини» до письма та її значення у процесі навчання грамоти. Вікові особливості дрібної моторики у дітей дошкільного віку. Основні види роботи з підготовки руки до письма: графічні вправи, конструктивно-графічні вправи, пальчикові ігри, малі рухи з предметами, зорові і слухові диктанти). Прийоми розвитку правильного тримання олівця та ручки.

МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Пояснювальна записка

Предмет «Методика фізичного виховання» спрямований на підготовку кваліфікованих фахівців в галузі дошкільного виховання за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр».

Оволодіння змістовим компонентом цієї навчальної дисципліни забезпечує фахову підготовку до здійснення дієвого впливу на збереження та зміцнення здоров'я дітей, їх фізичного розвитку.

Метою цієї підготовки є засвоєння студентами основ професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дошкільників, оволодіння майбутніми педагогами системою знань в галузі теорії та методики фізичного виховання, практичними вміннями та навичками з організації і проведення активних форм роботи з фізичної культури. Фізкультурно-оздоровча робота в дошкільних навчальних закладах повинна бути націлена на пошук резервів повноцінного фізичного розвитку дітей. Освітній зміст та виховна спрямованість курсу *мають на меті* не лише забезпечити кваліфікаційну компетентність майбутніх фахівців у збереженні та зміцненні здоров'я дошкільнят, але й сприяти світоглядному переосмисленню пріоритетності даного напрямку.

Завдання курсу полягають у:

- ◆ оволодінні майбутніми педагогами основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни;
- ◆ формуванні стійкого інтересу до навчальної дисципліни, усвідомлення пріоритетності здійснення фізичного виховання дітей;
- ◆ формуванні у студентів практичних умінь і навичок виконання фізичних вправ та проведення всіх організаційних форм роботи з фізичного виховання;
- ◆ засвоєнні знань та практичних вмінь по наданню організаційно-методичної допомоги вихователям;
- ◆ забезпеченні оптимальних умов навчання, діяльності і відпочинку дітей дошкільного віку.

В програмі розкриті теоретичні основи курсу, основні завдання та засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку, закономірності формування

рухових навичок. Відображені питання методики використання засобів фізичного виховання у роботі з дітьми різних вікових груп дошкільного навчального закладу. Значна увага приділена ознайомленню студентів з організацією різних форм роботи з фізичного виховання. Розглядаються питання методичного керівництва системою фізичного виховання в ЗДО, створення умов ефективного фізичного виховання дошкільників.

В процесі вивчення курсу студенти повинні знати:

- ❖ значення навчальної дисципліни для фахової підготовки, завдання курсу, основні поняття,;
- ❖ закономірності розвитку моторики дітей раннього і дошкільного віку;
- ❖ особливості реалізації дидактичних принципів навчання дітей фізичним вправам, методи і прийоми навчання дітей загальнорозвивальним, стройовим та основним вправам;
- ❖ послідовність та особливості використання спортивних вправ та ігор, рухливих ігор та ігор-естафет, змагань у роботі з дітьми;
- ❖ основні форми роботи з фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- ❖ функціональні обов'язки педагогічного персоналу ЗДО, особливості здійснення лікарсько-педагогічного контролю.

На основі цих знань повинні бути сформовані уміння:

- ❖ визначати і письмово фіксувати якісні і кількісні показники засвоєння рухових дій для визначення рівня рухової підготовленості та виявлення потенційних можливостей у руховій діяльності;
- ❖ добирати оптимальні засоби і методи фізичного виховання з метою подальшого розвитку і удосконалення фізичних якостей, формування рухових вмінь і навичок у дітей;
- ❖ складати конспекти різних форм роботи з фізичного виховання, визначати основні завдання до них, на основі індивідуально-диференційованого підходу, врахування стану здоров'я, рівня фізичного розвитку та рухової підготовленості, інтересів та уподобань дітей;

- ❖ планувати роботу з фізичного виховання дітей протягом дня, вірно визначати зміст та об'єм рухової діяльності, її місце в режимі дня, враховувати та доцільно добирати різні види навчально-виховної роботи з дітьми;
- ❖ добирати ефективні засоби впливу на фізичний розвиток дітей у відповідності до визначених програмових завдань, доцільні методи і прийоми, на основі ґрунтовних знань методики їх проведення, неординарних знахідок, творчих втілень передового педагогічного досвіду та сучасних наукових надбань;
- ❖ регулювати фізичне навантаження, змінюючи кількість вправ, їх дозування, чергування вправ для різних груп м'язів, різної ступені інтенсивності, змінюючи умови їх виконання та варіюючи фізкультурне обладнання;
- ❖ добирати та проводити в приміщенні і на повітрі за рекомендаціями медичного персоналу традиційні спеціальні методи загартування: повітряні та сонячні ванни, вологе обтирання, обливання водою ніг і тіла, душ, контрастне обливання ніг, купання у водоймах;
- ❖ здійснювати чіткий показ та пояснення рухових дій з метою засвоєння дітьми всіх видів рухів, формування міцних та гнучких рухових навичок;
- ❖ знайомити дітей з різними видами рухливих ігор, в тому числі народними іграми, іграми-естафетами, змаганнями, спортивними іграми та вправами;
- ❖ доцільно підбирати і проводити різні види рухливих ігор та ігор спортивного характеру з використанням атрибутів та спортивного інвентарю;
- ❖ проводити різноманітні форми роботи з фізичного виховання: ранкову та гігієнічну гімнастику, малі форми активного відпочинку, фізкультурні заняття, рухливі ігри, пішохідні переходи, фізкультурні свята та розваги, дні здоров'я;
- ❖ розробляти та виготовляти дидактичний матеріал та наочні посібники;

- ❖ вивчати та аналізувати і узагальнювати результати сучасних наукових досліджень та передового педагогічного досвіду;
- ❖ здійснювати аналіз роботи вихователів, шляхом перевірки документації, відвідування різних форм роботи з фізичного виховання та режимних процесів під час поточної, тематичної та фронтальної перевірок;
- ❖ оцінювати наявність оптимальних умов для здійснення фізичного виховання;
- ❖ організувати консультації для педагогічних працівників, семінари, взаємовідвідування, конкурси та виставки;
- ❖ проводити проміжні та рубіжні зрізи показників рівня сформованості рухових вмінь та навичок у дітей, робити порівняльний аналіз;
- ❖ проводити просвітницьку діяльність серед батьків;
- ❖ здійснювати консультування батьків з різних питань фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- ❖ вивчати та популяризувати позитивний досвід сімейного фізичного виховання в сім'ї, залучаючи батьків до участі у проведенні різноманітних форм роботи з фізичного виховання у дошкільному закладі.
- ❖ впроваджувати ефективні новітні технології в галузі фізичного виховання в практику роботи дошкільних навчальних закладів;

Зміст програми

Предмет та основні завдання курсу.

Характеристика основних понять. Зв'язок теорії фізичного виховання з іншими науковими дисциплінами.. Основні методи наукових досліджень в галузі фізичного виховання. Етапи розвитку теорії та методики фізичного виховання. Актуальні проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку в працях педагогів минулого (Я.А.Коменський, Й.Г.Песталоцці, Ж.Ж.Руссо, П.Ф.Лесгафт, Є.А.Аркін, К.Д.Ушинський, С.Ф.Русова, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський).

Сучасні проблеми теорії фізичного виховання дітей дошкільного

віку.

Комплексний підхід у реалізації завдань з фізичного виховання. Характеристика оздоровчих, освітніх та виховних завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. Валеологічна спрямованість завдань з фізичного виховання. Роль дошкільних навчальних закладів у вирішенні завдань з фізичного виховання.

Характеристика засобів фізичного виховання дошкільнят: сили природи (сонце, повітря і вода); гігієнічні фактори (розпорядок процесів життєдіяльності, харчування, особиста та громадська гігієна); фізичні вправи (масаж, рефлекторні вправи, пасивні, пасивно-активні та активні фізичні вправи). Характеристика фізичних вправ: поняття про зміст, структуру і техніку фізичних вправ, просторова характеристика, просторово- часова та часова характеристика. Класифікація фізичних вправ. Вимоги до вибору фізичних вправ.

Закономірності формування рухових навичок у дітей

Етапи навчання дітей руховим діям: початкове розучування рухової дії, поглиблене розучування, закріплення та удосконалення рухових дій. Поняття про рухові вміння та навички, умови їх формування. Закономірності формування рухових навичок (взаємодія, фазовість, хвилеподібність, вроджений автоматизм). Взаємозв'язок формування рухових навичок та розвитку фізичних якостей: швидкості, спритності, витривалості, сили, гнучкості, окоміру у дітей дошкільного віку. Особливості добірки фізичних вправ для розвитку фізичних якостей.

Дидактичні основи навчання дошкільників руховим діям.

Єдність навчання, виховання та розвитку дітей в процесі фізичного виховання. Специфіка реалізації принципів навчання у фізичному вихованні. Методи і прийоми навчання фізичним вправам. Співвідношення дидактичних методів та прийомів навчання на різних етапах навчання дошкільників руховим діям.

Закономірності розвитку дитячого організму: інтенсивність фізичного розвитку; висока пластичність та чутливість по відношенню до подразників

зовнішнього середовища; напруженість процесів обміну речовин; тісна взаємодія фізичного та психічного розвитку дітей. Характеристика особливостей розвитку та удосконалення функцій органів та систем дитячого організму в процесі виконання фізичних вправ.

Гімнастика у навчанні дітей фізичним вправам.

Гімнастика як засіб фізичного виховання. Види гімнастики: загальнорозвивальні види (гігієнічна, корегуючі, основна гімнастика), гімнастика зі спортивною спрямованістю (акробатика, художня гімнастика, спортивна гімнастика), спеціально-прикладні види (виробнича гімнастика, гімнастика з професійною спрямованістю та лікувальна гімнастика). Особливості використання загальнорозвивальних видів гімнастики у дошкільному навчальному закладі. Зміст та методика навчання дітей різних вікових груп вправам з шиккування та перешикування, загальнорозвивальним та танцювальним вправам.

Порівняльний аналіз державних та альтернативних програм навчання та виховання дітей дошкільного віку з відповідних розділів.

Методика навчання основним рухам.

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Техніка виконання основних рухів. Методика навчання дітей основним рухам, послідовність добірки фізичних вправ для формування у дітей різних вікових груп рухових умінь та навичок з основних рухів. Використання підготовчих та допоміжних вправ. Прийоми страхування та попередження травматизму. Аналіз програм виховання і навчання дітей в дошкільному навчальному закладі, Базового компоненту дошкільної освіти з розділу „Основні рухи”.

Вправи спортивного характеру.

Комплексний вплив вправ спортивного характеру на всебічний розвиток дітей. Види спортивних вправ. Правила вибору вправ спортивного характеру. Поетапність ознайомлення старших дошкільників з вправами спортивного характеру (підготовчий період, допоміжний та основний). Особливості методики розучування вправ спортивного характеру. Правила поведінки

дітей та попередження травматизму.

Вплив ігор з елементами спорту на зміцнення здоров'я, підвищення рівня рухової підготовленості та розвиток фізичних якостей. Методика навчання дітей іграм спортивного характеру. Обладнання та інвентар. Техніка, правила та тактика ігор спортивного характеру. Дозування навантажень. Правила поведінки дітей та попередження травматизму.

Рухливі ігри.

Характеристика рухливої гри як засобу та методу фізичного виховання дітей. Поняття про рухливу гру, її структура. Класифікація рухливих ігор, основні види ігор. Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Видатні педагоги про роль рухливої гри.

Вибір рухливих ігор для дітей дошкільного віку. Ускладнення та варіативність рухливих ігор. Підготовка вихователя та підготовка дітей до рухливої гри. Організація та керівництво рухливою грою: пояснення змісту та правил гри; прийоми розподілу ролей у грі; регулювання фізичного навантаження; підведення підсумків та оцінка діяльності дітей. Методика проведення рухливих ігор у різних вікових групах.

Українські народні рухливі ігри як дієвий засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку в умовах національного відродження. Види ігор та їх характеристика. Особливості методики проведення українських народних рухливих ігор. Використання малих фольклорних жанрів при проведенні народних рухливих ігор: заклички до сил природи та до дітей, зговірки, лічилки, мирилки, мовчанки, прислів'я та приказки. Ознайомлення дітей з народними атрибутами до ігор.

Фізичне виховання дітей раннього віку.

Особливості розвитку моторики дітей раннього віку. Завдання фізичного виховання дітей 1-го, 2-го та 3-го років життя. Особливості застосування засобів фізичного виховання в роботі з дітьми раннього віку. Характеристика форм роботи з фізичного виховання та методика їх проведення.

Види фізкультурно-оздоровчих заходів. Правила добору фізичних вправ для ранкової гімнастики. Особливості складання комплексу ранкової

гімнастики для дітей різних вікових груп. Зміст та структура ранкової гімнастики. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах.

Структура гігієнічної гімнастики з елементами корекції, особливості проведення в різних вікових групах.

Обґрунтування необхідності проведення малих форм активного відпочинку. Варіанти проведення фізкультхвилинок та фізкультпауз.

Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах ЗДО.

Типи занять. Обґрунтування типового плану побудови занять з фізичної культури. Способи організації дітей. Методика проведення занять з фізичної культури в різних вікових групах, у змішаних групах.

Значення занять з фізичної культури на повітрі. Особливості організації та варіанти проведення занять на повітрі. Зміст занять з фізичної культури на повітрі в різні пори року. Поняття „рухова активність”. Види рухової активності: цілеспрямована та довільна. Якісна та кількісна характеристика рухової активності дітей. Дослідження проблеми рухової активності. Поняття про активний та пасивний руховий режим. Характеристика різних форм роботи з фізичного виховання в повсякденному житті: піші переходи та екскурсії за межі дошкільного закладу; фізкультурні розваги та свята; дні здоров'я; самостійна рухова діяльність, індивідуальна робота з дітьми, рухливі ігри, канікули. Значення планування та обліку роботи в ЗДО. Основні вимоги до планування. Реалізація дидактичних принципів при розподілі програмового матеріалу у перспективному плані.

Організація та керівництво системою фізичного виховання в ЗДО.

Функціональні обов'язки завідуючої, методиста, медичного працівника, вихователя, інструктора з фізичного виховання, музичного керівника. Проведення медико-педагогічного контролю за системою фізичного виховання. Види контролю за системою фізичного виховання в ЗДО. Методика діагностики рухової підготовленості та стану здоров'я дітей дошкільного віку

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пояснювальна записка

Вивчення навчальної дисципліни «Методика організації образотворчої діяльності» спрямоване на опанування здобувачами фахової передвищої освіти теоретичними та практичними знаннями відповідно до спеціальності, активне залучення їх до самостійної навчальної,

наукової діяльності, що сприяє формуванню у здобувачів освіти професійних педагогічних якостей та компетентностей. Програма складена з урахуванням дидактичних принципів, сучасних програм навчання і виховання дітей дошкільного віку, та спрямована на формування професійних компетентностей майбутніх педагогічних працівників галузі дошкільної освіти. Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Методика організації образотворчої діяльності» безпосередньо пов'язана з дошкільною педагогікою, дитячою психологією, українською та дитячою літературою, мистецтвознавством, народознавством, фаховими методиками дошкільної освіти та ін.

Мета навчальної дисципліни — психолого-педагогічна та методична підготовка майбутніх фахівців до здійснення художньо-естетичного виховання дітей дошкільного віку засобами образотворчого мистецтва і художньо-творчої діяльності; оволодіння сучасними методами організації образотворчої діяльності дітей на різних етапах дошкільного дитинства; поглиблення професійної підготовки педагогічних працівників дошкільних освітніх закладів у галузі художньої освіти, розвиток уяви, творчого мислення, естетичного смаку, спонукання здобувачів освіти до креативності в педагогічному процесі.

Завданнями дисципліни є:

—ознайомлення з основними видами і жанрами образотворчого мистецтва, засобами їх художньої виразності;

—вивчення питань розвитку історії світового та українського

образотворчого мистецтва;

- вивчення спеціальних досліджень, присвячених ознайомленню дошкільників з різними видами образотворчого мистецтва, навчання образотворчій діяльності;

- оволодіння знаннями про особливості розвитку у дітей дошкільного віку, образотворчих здібностей і шляхи формування творчості в їх образотворчій діяльності;

- розвиток умінь виконувати мистецьких аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх відбір для дітей дошкільного віку, аналізувати дитячі образотворчі роботи;

- удосконалення художньо-зображувальних умінь галузі малюнка, живопису, декоративних розписів, скульптури, аплікації, витинання та конструювання;

- навчити виготовляти різноманітні наочно-методичні посібники для дітей, складати розробки занять з різних видів образотворчої діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні

знати:

- пріоритетні напрямки сучасної системи дошкільної освіти;

- особливості розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей;

- шляхи формування дитячої творчості в різних видах образотворчої діяльності;

- альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності, напрямки інноваційно-пошукової діяльності педагога в галузі даної методики;

- організацію та планування занять у різних вікових групах;

- сучасні методичні технології навчання дітей образотворчій діяльності;

- завдання образотворчої діяльності в закладах дошкільної освіти;

- особливості організації та методики проведення занять з

образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти.

вміти:

- планувати роботу з образотворчої діяльності на заняттях та в повсякденному житті;
- складати конспекти занять, тексти дидактичних ігор та вміти проводити їх;
- аналізувати психолого-педагогічну літературу з методики організації образотворчої діяльності, виходячи з сучасних вимог та досліджень;
- діагностувати естетичний розвиток дітей, їх практичні навички та вміння;
- використовувати різноманітний матеріал та цікаві техніки на заняттях ліплення, малювання та аплікації;
- проводити роботу з обдарованими дітьми, та з дітьми з особливими освітніми потребами;
- виготовляти наочні посібники для занять з дошкільнятами;
- володіти певною системою методичних засобів, за допомогою яких забезпечується успішна організація навчального процесу;
- визначати найбільш педагогічно ефективні форми і методи організації навчальної роботи, зважаючи на особливості розвитку у дітей дошкільного віку, їх образотворчих здібностей.

Зміст програми

Види образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти, їх взаємозв'язок.

Значення мистецтва для виховання і розвитку дітей. Види образотворчої діяльності: малювання, ліплення, аплікація. Конструювання — вид дитячої продуктивної творчості. Характеристика способів зображення, їх взаємозв'язок.

Основні принципи дидактики, на яких будується зміст програми

навчання образотворчої діяльності: науковість, доступність, послідовність та систематичність, наочність, свідоме засвоєння дітьми знань і вмінь, індивідуальний підхід до дітей.

Мета та завдання програми з образотворчої діяльності.

Структура програми. Сучасні програми розвитку дітей дошкільного віку. Сучасна класифікація методів — інформаційно-рецептивні, репродуктивні, дослідницькі, евристичні, метод проблемного викладу. Зміст різноманітних методів та прийомів у процесі навчання дітей образотворчої діяльності та вимоги до них. Диференційований вибір методів та прийомів з урахуванням віку дітей, їх знань, досвіду. Альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності. Значення планування для цілеспрямованого формування образотворчих умінь і навичок, забезпечення системи в роботі. Організація зберігання дитячих робіт; фронтальне збереження робіт за певними темами занять, вибіркова форма збереження окремих робіт-саморобок; індивідуальні папки дитини; оформлення альбомів, організація виставок.

Добір художніх творів для дошкільників.

Вимоги до творів мистецтва (доступність змісту, виразних та зображувальних засобів, виховна та пізнавальна цінність). Форми, методи та прийоми ознайомлення дітей з мистецтвом, забезпечення цілісного сприймання твору. Ознайомлення із закарпатським образотворчим мистецтвом.

Організація та проведення занять з образотворчої діяльності

Заняття — основна форма навчання дітей зображувальної діяльності. Особливості організації занять в різних вікових групах. Типи занять. Підготовка вихователя до занять. Робота в методичному кабінеті: добір матеріалів із зображувальної діяльності.

Естетичні вимоги щодо оформлення закладу дошкільної освіти.

Вплив інтер'єра закладу дошкільної освіти на естетичне виховання дітей.

Підготовка дітей до занять. Організація чергувань в різних вікових групах. Підготовка матеріалів та обладнання з урахуванням виду діяльності.

Структура заняття. Нетрадиційні форми організації занять. Інноваційні тенденції в організації образотворчої діяльності дошкільників. Передовий педагогічний досвід роботи сучасних дошкільних навчальних закладів з організації образотворчої діяльності. Використання нових нетрадиційних підходів під час занять в закладі дошкільної освіти.

Дидактична гра, дидактичний посібник. Посібники на заняттях з образотворчої та художньо творчої діяльності. Індивідуальні картки. Самостійна художня діяльність дітей. Куток самостійної художньої діяльності, вимоги до його оформлення.

Організація образотворчої діяльності поза заняттями.

Зміст і значення самостійної образотворчої діяльності дітей. Виявлення їхніх інтересів. Виконання індивідуальних і колективних робіт. Проведення дидактичних ігор і використання альбомів для розфарбовування; цікаві заняття з дітьми в різні пори року в приміщенні та на повітрі (малювання на асфальті, створення споруд та іграшок з піску, паличок, камінців; створення скульптури із снігу, круги та ін. Взаємозв'язок зображувальної діяльності з іншими видами діяльності.

Предметне малювання.

Виховання інтересу до малювання у дітей першої молодшої групи. Виникнення і розвиток інтересу до малювання у дітей першої молодшої групи. Розвиток рухів рук, правильна посадка при малюванні.

Малювання в середній групі

Виховання інтересу до процесу малювання та його результатів. Розвиток умінь давати оцінку своєму малюнку, отримувати радість від досягнутого успіху. Навчання дітей розрізняти та зображувати геометричні фігури, знаходити схожість з ними в частинах предмета; передавати будову предмета, його відносну величину, колір. Формування узагальненого підходу до процесу зображення предметів: спочатку найбільш значних частин, далі — менших і деяких деталей. Підведення дітей до свідомої передачі виразності образів.

Розвиток міцного навичку володіння олівцем та пензлем: положення руки, характер рухів, сила натиску, темп та ін. Залучення дітей до колективної творчості.

Використання інформаційно-рецептивного методу: спостереження, обстеження, показ узагальнених способів зображення та ін. Формоутворюючі рухи руки — основа самостійності дитини у визначенні способів зображення предмета.

Використання музики, віршів, потішок. Формування правильних технічних прийомів дій із зображувальними матеріалами. Роль індивідуальних форм роботи з дітьми та ігрових прийомів.

Сюжетне малювання.

Особливості сюжетного зображення дітьми молодшого дошкільного віку. Навчання сюжетного малювання в середній групі на основі об'єднання кількох предметів одним змістом (з рівним розташуванням на аркуші). Підведення дітей до цілеспрямованої передачі виразності образів. Значення слова педагога у навчанні сюжетного малювання (поради, запитання, художнє слово та ін.) для передачі виразності образів, прояву самостійності в творчості дітей.

Ускладнення композиційних навичок при передачі зв'язного змісту дітьми старшої групи. Стимулювання творчості дітей (відображень і спостережень). Самостійний пошук зображувальних та виразних засобів, уміння продумувати та втілювати композицію.

Відображення в малюнках сезонних явищ природи, зображення суспільного життя — праця, свята, відпочинок, малювання за сюжетом казок, екранізованих творів.

Навчання зображення сюжетів, дійових осіб, героїв, місця. Використання пошукових та евристичних методів. Місце наочності перед заняттями. Розвиток інтересу до розглядання ілюстрацій, репродукцій напередодні занять.

Декоративне малювання

Значення декоративного малювання для виховання і розвитку дошкільників. Виховання інтересу до декоративного малювання у дітей другої молодшої групи. Засвоєння дітьми техніки малювання декоративних елементів в середній групі: прямих ліній, мазків, кіл. Навчання різноманітного розташування візерунків на різних формах (на смужці, колі, квадраті, силуетних формах) з передачею симетрії, кольору. Створення візерунків за зразком та задумом. Використання музики, потішок. Роль індивідуальних форм роботи з дітьми та ігрових прийомів.

Розвиток естетичного сприймання творів декоративно-прикладного мистецтва. Засвоєння способів малювання нових елементів візерунка кінцем пензля. Створення більш складних симетричних композицій на різноманітних формах та силуетах за мотивами народного мистецтва, розвиток уміння використовувати характерні кольорові сполучення для вишивки, кераміки, розписів та ін.

Ліплення. Види ліплення у закладі дошкільної освіти

Скульптура. Види скульптури. Ліплення як процес. Способи і прийоми ліплення. Завданні і зміст програми з ліплення у різних вікових групах.

Особливості організації занять. Використання інформаційно-рефлексивного методу. Розвиток формоутворюючих рухів в обстеженні предметів, у виконанні вправ. Показ способів зображення. Роль слова та ігрових прийомів. Підведення дітей до ліплення за задумом. Заохочення діяльності дітей, розвиток позитивних емоцій.

Ліплення за задумом дітей.

Навчання дітей сприймання (бачити основну форму, елементарні пропорції, деталі). Використання часткового показу прийомів і способів ліплення з опорою на досвід дітей. Використання ігрових прийомів і художнього слова. Заохочення до творчості, самостійності. Навчання аналізувати свої роботи, роботи інших дітей.

Сприймання природи, творів декоративно-прикладного мистецтва, скульптури, малих форм, наочного ілюстративного матеріалу. Показ нових способів ліплення з опорою на досвід дітей. Поради і запитання, спрямовані

на розвиток творчості. Формування власного задуму, пошук виразних засобів.

Навчання аналізувати дитячі роботи, бачити вдале, помічати помилки, розуміти їх причини й підбивати підсумок. Важлива роль запитань вихователя, що спрямовані на аналіз твору.

Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва.

Види аплікації. Матеріали, що використовуються в ній, історія розвитку. Характеристика виконання аплікації в дошкільному віці. Види аплікаційної техніки.

Розвиток розуміння симетрії, набуття композиційних умінь. Удосконалення техніки наклеювання. Навчання техніки роботи ножицями. Оволодіння найпростішими прийомами вирізування.

Навчання декоративної аплікації з геометричних і рослинних форм. Зображення сюжету, пейзажу засобами аплікації. Розвиток творчого і емоційного ставлення до виконуваних завдань. Навчання раціональних прийомів вирізування з паперу, складеного удвоє, гармошкою. Підвищення вимог до якості наклеювання.

Навчання обривної аплікації для передачі виразності. Виконання аплікацій предметного і сюжетно-пейзажного змісту. Декоративна аплікація і виконання завдань за задумом. Конструктивно-моделююча та архітектурна діяльність

Конструювання як вид діяльності та просторового орієнтування. Види конструювання. Конструювання з будівельного матеріалу. Конструювання з паперу, картону, природніх матеріалів. Орігамі.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ

Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни «Основи природознавства з

методикою ознайомлення з природою» є нормативним документом закладу фахової передвищої освіти, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «фахового молодшого бакалавра» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта, спрямована на виконання вимог Закону України «Про освіту», «Закону про вищу освіту», «Закону про фахову передвищу освіту».

Вивчення освітнього компоненту «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» спрямоване на опанування здобувачами фахової передвищої освіти теоретичними та практичними знаннями відповідно до спеціальності, активне включення їх до самостійної навчальної, науково-пошукової діяльності, до участі в різних видах педагогічної практики, виховання у здобувачів освіти професійних педагогічних якостей та компетентностей.

Зміст освітнього компонента «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» передбачає з'ясування низки ключових аспектів, які стосуються як наукової бази природничих знань, так і методичних підходів до їх передачі дітям дошкільного віку, сприяє формуванню у здобувачів освіти умінь вирішувати педагогічні ситуації на засадах рівноправності, партнерства, діяльнісного та компетентнісного підходів, принципів дитиноцентризму та особистісно-орієнтованого виховання дітей дошкільного віку. Вивчення здобувачами освіти програмного матеріалу передбачає також ознайомлення з сучасними законодавчими і нормативними документами з дошкільної освіти, експериментальними дослідженнями та інноваційними методичними технологіями природознавчого розвитку дітей.

Предметом вивчення дисципліни є зміст, методи і форми ознайомлення дітей з природою в навчально-виховному середовищі закладу дошкільної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: дошкільна педагогіка, дитяча та педагогічна психологія, вікова фізіологія, фахові методики дошкільної освіти.

Метою є підготовка майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти

до організації процесу ознайомлення дошкільників з природою відповідно до концепції сталого розвитку, формування знань щодо змісту, методів і форм ознайомлення дошкільників з природою, організаційних умов створення осередку природи, формування професійних якостей на засадах компетентнішого підходу.

Основними **завданнями** дисципліни є:

– ознайомлення здобувачів освіти із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку з метою формування екологічної культури;

– забезпечення високого рівня екологічних знань та накопичення досвіду ціннісного ставлення до природи та стійких екологічних мотивацій дошкільника;

– формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи по формуванню екологічної культури дітей дошкільного віку;

– розвиток навичок педагогічного прогнозування та практичного втілення екологічних та методичних знань в умовах сучасного дошкільного виховання;

– ознайомлення здобувачів освіти із історією взаємовідносин людини і природи та розвитком в педагогічній науці поглядів на природу як засіб виховання;

– ознайомлення майбутніх вихователів із найбільш важливими та яскравими педагогічними та методичними ідеями, теоріями та технологіями щодо використання природи у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку, які є результатом наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених за останні роки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

– теоретичні основи ознайомлення дошкільників з природою;

– зміст, принципи та завдання ознайомлення дітей з природою;

– основні методи та форми ознайомлення дошкільників з природним довкіллям;

- види, зміст, структуру та методичку проведення занять та екскурсій у природі;
- педагогічні технології формування екологічної культури дітей дошкільного віку.

уміти:

- визначати основні завдання екологічної освіти в ЗДО;
- добирати оптимальні методи та засоби відповідно до теми занять, добирати відповідне обладнання;
- володіти організаційними, проектувальними, конструктивними, комунікативними вміннями;
- вміти знайомити дітей з народними традиціями природокористування, шанування природи, обрядами та святковими сезонними дійствами.

Зміст програми

Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою як наука.

Значення вивчення природи рідного краю у професійній підготовці дошкільних працівників. Методика ознайомлення дітей з природою як наука про використання природи у вихованні та всебічному розвитку дітей дошкільного віку.

Теоретичні основи методики ознайомлення дітей з природою як наукової дисципліни. Зміст, форми організації та методичне керівництво працею дітей різного віку. Дидактичні ігри природничого змісту, їх види та методика проведення з дітьми різного віку.

Природні багатства України та Закарпаття.

Природні умови України. Характеристика екологічної ситуації України. Роль рослин та тварин у природі та житті людини. Різноманітність рослинного та тваринного світу України. Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття. Взаємозв'язок елементів природного комплексу.

Фізико-географічні особливості Закарпаття. Значення вивчення людиною сезонних змін у природі. Народна фенологія як скарбниця

багаторічних спостережень за сезонними явищами. Сезонні явища в неживій природі, рослинному світі та в житті тварин.

Зміст ознайомлення дошкільників з природою. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку.

Визначення змісту знань дітей дошкільного віку про природу на основі державного стандарту дошкільної освіти. Принципи відбору змісту знань дітей дошкільного віку про природу: принцип виховного та розвиваючого характеру знань; принцип доступності; принцип науковості у відборі знань; принцип енциклопедичності; краєзнавчий принцип. Загальна характеристика змісту знань дітей про природу, умінь та навичок вирощування рослин, догляду за тваринами. Ознайомлення дітей з природою в програмі закладу дошкільної освіти. Аналіз структури програми та розділів по ознайомленню дітей з природою в програмах розвитку дитини дошкільного віку.

Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Різноманітність і класифікація методів.

Необхідність використання різноманітних методів та прийомів ознайомлення дошкільників з природою. Залежність вибору методів ознайомлення дітей з природою від особливостей розвитку пізнавальної діяльності дітей різного віку та від змісту природничого матеріалу. Загальна характеристика методів ознайомлення з природою.

Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Спостереження як метод в психолого-педагогічних дослідженнях. Види спостережень, методика керівництва спостереженнями в різних вікових групах. Підготовка вихователя до проведення спостережень. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей в процесі спостережень.

Демонстрування ілюстративного матеріалу. Вимоги до змісту та оформлення наочних посібників для різних вікових груп. Демонстрування технічних засобів навчання. Використання моделей: діючих моделей, моделей маскування.

Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Нескладні досліди як метод ознайомлення дітей з природою. Значення проведення дослідів з об'єктами природи для формування реалістичних уявлень і понять про природу. Зміст та проведення дослідів.

Види та форми організації праці дітей у природі.

Праця в природі як один з основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Цінність праці в природі. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці у природі, їх зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей: доручення, чергування, колективна праця. Особливості занять, пов'язаних з працею в природі. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Сюжетні та описові розповіді вихователя. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури. Вимоги до добору художніх творів про природу. Використання літератури на заняттях та в повсякденному житті.

Бесіда як метод і як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Пізнавальне значення бесіди як методу ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Види бесід. Структура бесіди. Вступна частина (створення мотивації), основна (постановка запитань, спонукання до висловлювань), підсумкова (узагальнення й закріплення). Методичні прийоми бесіди в процесі екологічного виховання дошкільників. Використання наочності (предметів, ілюстрацій, картин), запитань різних типів (від простих до проблемних), підведення дітей до самостійних висновків в ході проведення бесіди. Роль вихователі в ході проведення бесіди.

Основні форми ознайомлення дітей з природою, їх характеристика.

Основні форми ознайомлення дітей з природою. Необхідність використання різноманітних форм. Особливості використання різних форм ознайомлення дітей з природою в різних вікових групах.

Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою в закладах дошкільної освіти, їх характеристика та специфіка проведення в різних вікових групах.

Заняття як важлива форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою в різних вікових групах. Структура заняття. Особливості методики проведення занять у різних вікових групах.

Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками.

Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками. Тематика та види експерсій. Структура експерсії в природу. Методика підготовки до експерсії та її проведення. Післяексперсійна робота, спрямована на закріплення, узагальнення та систематизацію отриманих знань.

Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою.

Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою, відмінність її від експерсії. Методика проведення цільової прогулянки.

Щоденні прогулянки на майданчику закладу дошкільної освіти, їх значення та структура. Методи та прийоми роботи вихователя під час щоденної прогулянки.

Природознавчий осередок як засіб екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Навчально-виховне значення осередку довкілля. Основні вимоги до відбору рослин та тварин: відповідність завдань програми та особливостям довкілля; безпечність рослин та тварин для дітей; невибагливість та витривалість об'єктів кутка природи. Змінність мешканців осередку довкілля за сезонами. Тварини осередку довкілля. Постійні та сезонні мешканці. Відомості про тварин, їх розміщення та утримання. Встановлення та обладнання осередку довкілля.

Акваріум та його влаштування. Дрібні представники риб прісноводних водойм. Екзотичні акваріумні риби. Рослини, корм для мешканців. Догляд за акваріумом. Влаштування тераріуму та акватераріуму: догляд за мешканцями. Птахи в осередку довкілля.

Кімнатні рослини осередку довкілля та зимового саду. Походження рослин, зовнішній вигляд, біологічні особливості, вимоги до ґрунту, вологи,

світла. Підбір та розміщення рослин в різних вікових групах. Спостереження дітей за рослинами осередку довкілля. Організація роботи дітей в осередку довкілля в різних вікових групах. Аналіз стану осередків довкілля в дошкільних закладах та роботи дітей в них.

Організація ділянки закладу дошкільної освіти. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки.

Значення ділянки для організації навчально-виховної роботи по ознайомленню дітей з природою та екологічного виховання. Планування ділянки. Основні структурні компоненти та їх розмір. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки. Деревя та кущі на ділянці. Газони на ділянці. Влаштування кутків дикорослих рослин. Квітник. Вибір місця. Планування та форми квітників. Вибір культур. Город на ділянці. Вибір місця, планування, розміри грядок та міжрядь. Вибір культур. Повсякденний догляд за рослинами. Робота та спостереження дітей різних вікових груп на городі та квітнику. Плодовий сад на ділянці. Вибір культур. Розміщення плодово-ягідних насаджень. Участь дітей старших груп в догляді, збиранні фруктів та ягід. Дрібні свійські тварини на ділянці, їх утримання та догляд. Охорона та приваблювання птахів на ділянку закладу дошкільної освіти. Штучні гнізда. Влаштування годівниць та поїлок.

Ознайомлення дітей із свійськими та дикими тваринами.

Групи раннього віку. Початкове ознайомлення із свійськими тваринами. Ігри на імітацію звуків та рухів тварин.

Догляд за тваринами. Уточнення та збагачення знань дітей про тварин в дидактичних іграх; показ відеофільмів та діафільмів, читання художньої літератури.

Ознайомлення дошкільників різного віку з дикими тваринами.

Охорона тварин як складова частина роботи по охороні природи. Рідкісні тварини. Основні відомості про диких тварин.

Пора року як комплекс взаємообумовлених сезонних змін в природі. Причини сезонних змін, їх значення, фенологічні спостереження як основний

метод їх вивчення. Погода. Наукові передбачення погоди. Календар погоди, його ведення.

Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.

Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті. Характерні зміни в природі ранньої і пізньої осені; осінні сільськогосподарські роботи.

Особливості організації пізнавальної діяльності дошкільників під час ознайомлення з зимовими явищами природи Закарпаття.

Календар природи зими та особливості її протікання в Закарпатті.

Характерні зміни в природі ранньої і пізньої зими. Екскурсії в природу. Праця на ділянці. Пошуково-дослідницька робота взимку. Календар природи весни та особливості її протікання в Закарпатті. Характерні зміни в природі ранньої і пізньої весни.

Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Сутність, основні завдання та зміст екологічного виховання дітей дошкільного віку. Методичні аспекти реалізації завдань екологічного виховання дошкільників.

Підбір методів і прийомів навчання. Особливості визначення рівня сформованості еколого-природничої компетентності дошкільників. Програмне забезпечення освітнього процесу з питань екологічного виховання в ЗДО України.

Сутність взаємодії ЗДО та сім'ї. Цілі екологічного виховання у взаємодії з батьками. Залучення батьків до створення розвиваючого природного середовища. Основні завдання та методичні аспекти партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї в екологічному вихованні дітей.

Форми роботи з батьками з екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Форми роботи з батьками, їх класифікація. Характеристика форм взаємодії ЗДО із батьками вихованців. Специфіка організації та проведення різних форм взаємодії ЗДО із батьками. Використання інтерактивних та практичних методів, що стимулюють співпрацю з батьками. Забезпечення

зворотного зв'язку через обговорення результатів, фото- та відеофіксацію діяльності.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

Пояснювальна записка

Програму навчальної дисципліни «Методика формування елементарних математичних уявлень» для здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта укладено відповідно до цілей, вимог і змісту навчання у закладах фахової передвищої освіти, закладених у стандартах фахової передвищої освіти, ОПП (галузь знань 01 Освіта / Педагогіка), та вимог Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, діючих програм виховання та навчання в ЗДО.

З урахуванням змісту сучасної системи знань та особливостей організації освітнього процесу дисципліна складається із п'яти змістових модулів: «Теоретичні засади курсу «Формування елементарних математичних уявлень та особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку», «Розвиток уявлень про число, лічбу, обчислення та величину предметів у дітей дошкільного віку», «Організація роботи з формування елементарних математичних уявлень та уявлень про форму предметів і геометричні фігури у дітей дошкільного віку», «Розвиток просторових і часових уявлень у дітей дошкільного віку та методика їх формування», «Забезпечення наступності у навчанні дітей математики та педагогічна взаємодія ЗДО з сім'єю та школою у формуванні елементарних математичних уявлень». Програма навчальної дисципліни «Методика формування елементарних математичних уявлень» побудована на інтегрованому підході, який базується на об'єднанні дисциплін психолого-педагогічного циклу. Такий підхід орієнтує майбутніх педагогів на уніфікацію власного досвіду в основних сферах їхньої діяльності, реалізацію системного, цілісного, комплексного підходу до дитини та спрямований на особисте зростання здобувачів освіти, їх суб'єктність в різних сферах життєдіяльності.

Освітній компонент розглядається як складова змісту навчальної підготовки фахових молодших бакалаврів і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці.

Основним завданням викладача є формування у студентів знань, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичній діяльності. Загальними завданнями оцінювання є: визначення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти; стимулювання їх мотивації до здобуття знань; визначення рівня здібностей здобувачів; виставлення відповідної оцінки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика формування елементарних математичних уявлень» є підготовка майбутніх фахівців у формуванні професійної компетентності до організації та здійснення процесу формування у дітей дошкільного віку елементарних математичних уявлень, розвиток у студентів професійних знань, умінь і навичок.

Основними завданнями дисципліни є:

- формування у студентів знань про мету, завдання, зміст і принципи навчання елементарної математики дітей дошкільного віку;

- оволодіння методами, прийомами та засобами формування у дітей елементарних математичних уявлень (кількісних, просторових, часових, геометричних тощо);

- розвиток умінь планувати та організовувати освітній процес з математики в закладах дошкільної освіти ;

- навчання студентів добору та використанню наочних, ігрових, дидактичних і цифрових засобів навчання математики;

- формування навичок аналізу та оцінювання результатів навчання дітей, відстеження динаміки їхніх математичних уявлень;

- розвиток у майбутніх педагогів вміння інтегрувати математичний зміст з іншими освітніми лініями та видами діяльності дітей;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинен:

Знати:

- роль і місце математичного розвитку дітей дошкільного віку у

освітньому процесі;

- теоретичну спадщину вітчизняних і зарубіжних педагогів;
- історію розвитку методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку в Україні, вплив на цей процес соціально-політичних та історико-культурних подій;
- сучасні тенденції розвитку методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку в Україні та за кордоном;
- форми, методи, засоби логіко-математичного розвитку дітей у дошкільних навчальних закладах і родині;
- специфіку планування навчальної роботи з дітьми раннього і дошкільного віку з метою реалізації пізнавальних, розвиваючих і виховних аспектів педагогічного процесу і забезпечення індивідуально - диференційованого підходу до вихованців;
- інноваційні педагогічні технології з метою застосування в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
- нормативно-правову базу забезпечення діяльності дошкільної освіти;
- загальні підходи до відбору змісту математичного розвитку дітей дошкільного віку;
- сучасні чинні програми та їх наступність з програмою початкової школи;
- керівництво професійною діяльністю педагогів дошкільних установ і процесами, що відбуваються в практиці з математичного розвитку дітей дошкільного віку.

Уміти:

- застосовувати на практиці основні математичні поняття (величина, множина, числа, алгоритми і т. ін.);
- визначати та аналізувати уявлення дітей про множину для визначення перспективних напрямків навчання лічильній та обчислювальній діяльності й розвитку логічного мислення з урахуванням темпів індивідуального розвитку;

- визначати етап, на якому знаходиться кожна дитина з метою застосування індивідуально-диференційованого навчання дітей на спеціально організованих заняттях та в повсякденному житті;
- визначати та аналізувати уміння порівнювати предмети за величиною шляхом виокремлення окремих ознак з метою розвитку розумових якостей;
- використовувати ігрові та практичні методи;
- діагностувати та аналізувати уявлення дітей про простір і час для визначення перспективних напрямків навчальної роботи з ними з урахуванням темпів індивідуального розвитку;
- планувати в різноманітних формах і видах пізнавальної діяльності елементи ознайомлення з математичними поняттями: лічба, геометричні фігури, величина, орієнтація в часі та просторі;
- добирати малі літературні форми (приказки, прислів'я, загадки) з елементами математики, враховуючи індивідуальні та вікові особливості дітей;
- добирати методи і прийоми навчання на заняттях з математики та планувати вирішення завдань математичного характеру на заняттях з інших розділів програми, реалізуючи тим самим математичний аспект Базового компоненту дошкільної освіти;
- здійснювати поточне та перспективне планування залучення членів родини дитини до аналізу виховних ситуацій, розв'язання педагогічних задач, педагогічних ігор, педагогічних ситуацій, театралізованих дійств для пропедевтики педагогічних помилок;
- використовувати в різних формах організації роботи дітей (індивідуальна, групова, колективні заняття) дидактичні ігри, дидактичні вправи, практичні та словесно-логічні завдання, що сприяють засвоєнню сенсорних еталонів, розвитку різних властивостей уваги (обсяг, стійкість, переключення, розподіл, концентрація), мислительних операцій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування);
- здійснювати поточний та рубіжний контроль в процесі організованих занять, організованих видів діяльності та в повсякденному житті,

використовуючи тестування, спостереження тощо.

Зміст програми

Предмет та завдання методики формування математичних уявлень.

Мета, предмет і завдання курсу. Зв'язок методики з іншими науками. Методика формування елементарних математичних уявлень в системі педагогічних наук. Основні поняття методики формування елементарних математичних уявлень.

Становлення та розвиток методики вивчення математики дошкільниками як науки.

Ідеї розвитку дошкільників в класичній педагогіці (Я. Каменський, Ф. Фребель, М. Монтесорі). Методика математичного розвитку дітей у ХХ ст. Сучасні провідні вітчизняні та зарубіжні наукові підходи до формування елементарних математичних уявлень у дошкільників

Психолого-педагогічні основи математичного розвитку дошкільників.

Характеристика типів інтелекту. Форми розуміння. Психологічний механізм розуміння дітьми дошкільного віку. Розвиток інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку. Характеристика методичного забезпечення математичного розвитку дошкільників. Зміст Базового компоненту дошкільної освіти, чинних програм виховання і освіти дітей дошкільного віку в аспекті математичного розвитку. Аналіз супровідного методичного інструментарію, яким користуються практичні працівники.

Форми і методи навчання математики дошкільників. Принципи навчання дошкільників елементам математики. Зміст логіко-математичного розвитку дошкільників. Методи навчання елементам математики. Засоби формування елементарних математичних уявлень у дошкільників. Форми організації навчання дітей елементам математики.

Методика формування уявлень у дошкільників про множину.

Загальне поняття про множину, операції з множинами. Особливості сприймання і відтворення кількості предметів дошкільниками. Методика

формування уявлень про множину в дошкільному віці.

Методика формування уявлень у дошкільників про число, лічбу.

Поняття числа, лічби, системи навчання дітей лічбі в різних вікових групах. Етапи лічильної діяльності, завдання навчання дітей лічбі в різних вікових групах. Розвиток у дітей дошкільного віку уявлень про число. Методика навчання лічбі в різних вікових групах. Кількісна і порядкова лічба. Ознайомлення дітей з цифрами.

Методика навчання дітей дошкільного віку обчисленню та розв'язанню арифметичних завдань.

Особливості ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з обчислювальною діяльністю. Види та типи математичних задач, що розв'язують дошкільники. Послідовні етапи та методичні прийоми в навчанні вирішенню арифметичних задач та прикладів. Методика навчання дітей старшого дошкільного віку розв'язанню арифметичних задач. Методика навчання дітей старшого дошкільного віку обчисленню.

Методика формування уявлень у дошкільників про величину і вимірювання величин.

Поняття про величину предметів, властивості величин. Особливості сприймання дошкільниками поняття про величину предметів. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з величиною предметів.

Методика формування уявлень у дошкільників про форму і геометричні фігури.

Поняття форми і геометричної фігури. Класифікація геометричних фігур за якісними ознаками та чисельністю. Особливості сприйняття форми предметів та геометричних фігур дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання формування уявлень про форму та геометричні фігури. Методика ознайомлення дітей з геометричними фігурами та формою предметів у різних вікових групах ЗДО.

Методика формування уявлень у дошкільників просторових уявлень.

Поняття простору. Просторові уявлення та просторові орієнтації. Вікові

особливості розвитку просторових уявлень у дітей раннього і дошкільного віку. Завдання щодо формування просторової орієнтації у дошкільників. Методика формування вміння дошкільників орієнтуватися в просторі.

Методика формування часових уявлень у дошкільників.

Поняття часу та особливості сприймання його дошкільниками. Зміст формування часових уявлень у дітей дошкільного віку. Методика формування вміння орієнтуватися у часі.

Інноваційні технології формування математичних уявлень

Логічні блоки Д'єнєша. Інтелектуальні ігри Нікітіних. Картки-властивості Семаден. Розвиваючі ігри Воскобовича. Кольорові палички Кюізнера. Дари Фребеля.

Сучасні вітчизняні інноваційні технології формування математичних уявлень.

Коректурні таблиці Наталії Гавриш. Ейдетика для малят Пащенко. Навчально-розвивальна технологія «Логіка світу» Стеценко. Ментальна арифметика.

Організація сенсорно-пізнавального простору для математичного розвитку дошкільників. Інтеграція освітнього процесу. Відмінності традиційної та інтегрованої/модернізованої освітніх моделей. Дидактичні принципи технології «Інтегрованих дидактичних модулів». Приклади тематичних днів, різних форм активності дітей в сенсорно-пізнавальному просторі. Технологія методичного конструктора.

Планування роботи з розвитку математичних уявлень в дітей у дошкільному навчальному закладі. Аналіз заняття з формування початкових математичних понять у дітей в ЗДО. Вивчення засвоєння початкових математичних знань і вмінь у дітей різних вікових груп ЗДО. Показники засвоєння знань.

Наступність у логіко-математичному розвитку дошкільників і першокласників.

Наступність між дитячим садком і школою в навчанні дітей математиці. Показники готовності дітей до вивчення математики в першому класі.

Наступність у змісті та методах навчання математики.

Робота закладу дошкільної освіти з сім'єю з питань логіко-математичного розвитку дітей і підготовки їх до школи

Роль сімейної педагогіки в індивідуалізованому логіко-математичному розвитку дитини. Особливості навчання дошкільника математиці в сім'ї. Форми роботи ЗДО з сім'єю в процесі формування елементарних математичних уявлень: індивідуальні та групові консультації, батьківські збори, семінари, конференції, лекції, «ярмарки ідей» тощо. Місце логічних вправ та завдань, як засобів цікавої математики в педагогічному процесі.

МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Пояснювальна записка

Метою дисципліни є: розкриття сучасних наукових концепцій, понять, знань, методик та методів, на основі яких відбувається процес музично-естетичного виховання, навчання, освіти і розвитку дітей раннього і дошкільного віку, засвоєння, усвідомлення та практична реалізація майбутніми фахівцями теоретичних, методичних і практичних основ музичного виховання дітей раннього і дошкільного віку, закономірностей процесу музичного розвитку дошкільників, умов організації музично-педагогічної роботи з дітьми.

Завдання:

- дати основні відомості про зміст, організацію, види, форми і методи навчання і виховання дітей дошкільного віку;
- вдосконалити вимоги щодо функцій та обов'язків вихователя ЗДО, напрямів його діяльності психолого-педагогічної і методичної підготовки в контексті музичного виховання;
- дати знання про основні історичні етапи становлення музичного виховання в та внесок українських композиторів класиків в теорію музичного виховання;

- розкрити зміст, особливості сучасної Базової програми, узагальнити передовий досвід в галузі методики музичного виховання у дитячих навчальних закладах;

- підготувати до самостійного вивчення методичної музичної літератури і матеріалів практичної роботи вихователів в дитячому дошкільному закладі;

- формувати навички науково-дослідницької роботи з питань навчання і виховання дітей засобами музичного мистецтва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- Загальні основи теорії музичного виховання дітей дошкільного віку.

- Засади організації та планування музично-виховної роботи у дошкільних закладах, роль вихователя у цьому процесі.

- Методи дослідження проблем музичного виховання та розвитку дитини.

- Вікові особливості та можливості музичного розвитку дошкільників та враховувати їх у роботі.

- Методи і прийоми навчання дітей співу, рухів під музику, гри на дитячих музичних інструментах, сприйняття музики.

- Практичні шляхи розвитку музично-творчих здібностей дітей.

- Методи залучення батьків до співпраці з питань музичного розвитку дітей.

- Відповідний обсяг необхідного музичного матеріалу для різних вікових груп дошкільного закладу (пісні, танці, ігри, хороводи, музично-дидактичні ігри).

уміти:

- Зацікавити дітей музикою, виявляти і розвивати творчі музичні здібності дітей.

- Залучати дошкільників до різних видів музичної діяльності, вміти

фахово керувати нею.

- Організовувати і проводити свята і години дозвілля для дітей різних вікових груп.
- Формувати у дошкільників художньо-естетичний смак.
- Виразно співати, ритмічно рухатися, грати на музичному інструменті (фортепіано, баян, акордеон).
- Застосовувати новітні науково-методичні розробки українських та зарубіжних педагогів з проблем музичного виховання у власній роботі.

Зміст програми

Музично-естетичне виховання як одна із сторін виховання дошкільників.

Основні поняття: Музика і всебічний розвиток дитини. Вікові особливості музичного розвитку дошкільників. Зв'язок методики музичного виховання в дитячому закладі іншими дисциплінами, музичних занять з іншими заняттями. Музичний розвиток дітей дошкільного віку: теоретико-історіографічний (історична ретроспектива розвитку) розвиток. Дошкільний вік-період виявлення та розвитку музичних здібностей дитини.

Реалізація змісту та завдань музично-естетичного виховання в дошкільному закладі.

Зміст і завдання музично-естетичного виховання в дошкільному закладі. Принципи та методи методики музичного виховання. Роль вихователя та зміст його діяльності в реалізації завдань музично-естетичного виховання. Напрямки діяльності в галузі музично-естетичного виховання та їх зміст. Аналіз програми музичного виховання в дитячому садку.

Види музичної діяльності дошкільників.

Слухання музики як основа розвитку музичної культури дошкільників.

Основні поняття: Слухання музики як вид музичної діяльності дошкільників. Формування перших навичок музично-слухацької культури. Вікові особливості музичного сприйняття дошкільників. Програма виховання дошкільнят з розділу «Слухання музики» (аналіз програми). Характеристика репертуару для слухання музики для різних вікових груп

ЗДО. Основні етапи слухання музики. Методи аналізу музичних творів. Методика вироблення навичок слухання музики (перше та повторні слухання музичного твору).

Співи як вид діяльності на музичних заняттях.

Виховне значення співу. Вікова характеристика голосу і слуху дошкільників. Охорона дитячого голосу. Програмові вимоги з розділу «співи» у дітей кожної вікової групи. Характеристика пісенного репертуару для кожної вікової групи. Вимоги до добору пісенного репертуару. Вокально-хорові навички, особливості їх розвитку у дошкільників. Методи і прийоми роботи над піснею з дітьми різних вікових груп. Послідовність (етапність) розучування пісні.

Гра на дитячих музичних інструментах як один з видів музичної діяльності у дошкільному закладі.

Значення гри на дитячих музичних інструментах. Завдання гри на дитячих музичних інструментах. Вміння та навички, якими повинні оволодіти школярі у процесі гри на дитячих музичних інструментах. Класифікація дитячих музичних інструментів. Технічні прийоми гри на дитячих музичних інструментах. Методичні рекомендації щодо організації оркестру (ансамблю) дитячих музичних інструментів. Методична система К. Орфа. Аналіз програмового змісту з розділу «гра на дитячих музичних інструментах». Форми роботи навчання школярів гри на дитячих музичних інструментах. Характеристика репертуару для гри на дитячих музичних інструментах. Роль вихователя в засвоєнні дітьми різних музичних дитячих інструментів.

Музично-ритмічні рухи як один з видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.

Значення музично-ритмічної діяльності для всебічного розвитку дошкільників. Завдання музично-ритмічного виховання. Вікові можливості дітей в музично-ритмічній діяльності. Програмові вимоги з музично-ритмічної діяльності в різних вікових групах. Види музично-ритмічних рухів

(Ходьба або біг тренувального характеру, музично-ритмічні вправи, музична гра, заключна ходьба).

Музично-дидактичні ігри.

Значення музично-дидактичних ігор для музичного розвитку дошкільників. Види музично-дидактичних ігор. Педагогічні умови використання музично-дидактичних ігор та методика їх проведення. Прийоми навчання і розвитку ігрової діяльності. Використання музично-дидактичних ігор у різних видах музичної діяльності.

Форми організації музичного виховання дошкільників

Форми організації музичної діяльності дошкільників: музичне заняття як основна форма музично-освітньої роботи із дошкільниками; музичні свята; музичні розваги; музика в повсякденному житті; самостійна музична діяльність; додаткові заняття за інтересами, музичні гуртки; музичне виховання в сім'ї. Додаткові форми роботи з музичного виховання: дитяча хореографія, дитячий оркестр, сольний спів. Теоретичні аспекти використання різних видів музичної діяльності на музичних заняттях.

Музичне заняття як основна форма організації музичної діяльності в дошкільному закладі, його специфічні ознаки. Методи і прийоми музичного виховання.

Чинники побудови структури музичного заняття. Структура традиційного, домінантного, комбінованого музичного заняття. Види музичних занять, їх структура. Типи музичних занять. Вимоги до побудови музичного заняття. Індивідуально-диференційований підхід до дітей на музичних заняттях. Функції музичного керівника та вихователя. План музично-естетичних свят та розваг, тижня музики (аналіз). Обов'язки музичного керівника по здійсненню музичного виховання дітей. Створення розвивального середовища з музичного виховання у групах ЗДО (створення муз. керівником музичного куточку). Посадова інструкція музичного керівника. Напрямки діяльності музичного керівника. Значення і функції музичного керівника і вихователя в здійсненні керівництва різними видами та формами музичної діяльності.

Музика у повсякденному житті дошкільного закладу.

Використання музики в повсякденному житті дошкільного закладу: а) музика на прогулянці; б) музика на інших заняттях; в) в дитячих іграх; г) музика і фізкультура; д) на ранковій гімнастиці; е) прогулянці. Різноманітні види розваг і роль музики в них.

Музика на святкових ранках та розвагах.

Місце музики на святкових ранках в ЗДО – важливий фактор естетичного сприйняття святкової програми. Значення святкових ранків, їх зміст, побудова. Вимоги до святкових ранків. Відбір музичних творів, вплив їх на дітей. Підготовка дітей до свят в процесі регулярних музичних занять. Обов'язкова участь усіх дітей у святковій програмі. Організація святкового ранку. Особливості підготовки і проведення святкового ранку. Місце музичного керівника і вихователя групи в проведенні свят.

Самостійна музична діяльність дошкільників.

Самостійна музична діяльність у повсякденному житті, її характеристика. Вираження дитячих інтересів і бажань. Джерела виникнення самостійної музичної діяльності. Види самостійної музичної діяльності. Посібники і обладнання для самостійної діяльності. Керівництво самостійною музичною діяльністю. Роль вихователя у залученні дітей до самостійної музичної діяльності. Педагогічні умови формування самостійної музичної діяльності. Планування та облік музичної роботи в ЗДО.

Обов'язки завідувача. Обов'язки музичного керівника. Забезпечення процесу музичного виховання. Планування та облік музичної роботи в дошкільному закладі. Значення, види планування музичної роботи в дошкільному закладі.

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ З ПЕДАГОГІКА З ОКРЕМИМИ МЕТОДИКАМИ

ПЕДАГОГІКА

1. Естетичне виховання дітей дошкільного віку, його значення, завдання і засоби.
2. Колективні та наочно-інформаційні форми роботи ЗДО з родинами вихованців.
3. Колективна праця в ЗДО, методика її організації з дітьми старшого дошкільного віку.
4. Організація і методика проведення різних видів діяльності з дітьми дошкільного віку у 2-гу половину дня в ЗДО.
5. Пальчикові ігри, їх види, особливості організації з дітьми дошкільного віку.
6. Роль вихователя у формуванні особистості дошкільника.
Структура педагогічної майстерності вихователя ЗДО
7. Дитячі скарги та ставлення до них вихователя.
8. Запитання дітей, їх значення для розумового розвитку, вимоги до відповідей на дитячі запитання.
9. Дидактичні ігри, їх своєрідність, види та керівництво ними в різних вікових групах.
10. Засоби розумового виховання дітей дошкільного віку: ознайомлення з предметами та явищами навколишнього світу, різні види діяльності.
11. Будівельно-конструкційні ігри, їх види, особливості керівництва ними в різних вікових групах ЗДО.
12. Виховання культурно-гігієнічних навичок, їх обсяг і зміст в різних вікових групах. Прийоми формування культурно-гігієнічних навичок.
13. Завдання ЗДО в роботі з родинами вихованців. Індивідуальні форми роботи ЗДО з родинами вихованців.

14. Завдання та зміст національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку.
15. Сюжетно-рольові ігри, їх своєрідність, особливості в різних вікових групах та керівництво ними.
16. Навчання в ЗДО, його своєрідність в дошкільному віці. Народна дидактика та використання її засобів у навчанні дошкільників.
17. Педагогіка як наука, основні педагогічні поняття, предмет дошкільної педагогіки, методи науково-педагогічних досліджень.
18. Вчення Я.А. Коменського про материнську школу.
19. Види дитячої праці, її своєрідність. Методика організації доручень та чергувань в різних вікових групах.
20. Ігри-драматизації, їх своєрідність та особливості керівництва в різних вікових групах.
21. Підбір іграшок для дітей різних вікових груп, обладнання осередків предметно-ігрового середовища.
22. Зміст, форми та методи валеологічного навчання дітей дошкільного віку.
23. Перша концепція національного садка в Україні С. Русової.
24. Дитячі страхи, їх причини, шляхи попередження та подолання.
25. Іграшка, її значення в житті дітей, історія виникнення і створення іграшки. Види іграшок.
26. Вередування і впертість дітей, їх причини, шляхи попередження та подолання.
27. Організація та методика проведення ігор-занять з сенсорного виховання з дітьми раннього віку.
28. Організація перших днів перебування дитини в ЗДО та робота з батьками в цей період.
29. Перспективне та календарне планування освітньо-виховної роботи вихователем ЗДО.
30. Місце комп'ютерних ігор в освітньому процесі ЗДО. Класифікація їх за жанрами, їх види.

31. Формування самостійності дітей дошкільного віку: зміст, умови та педагогічні прийоми.
32. Ігри-драматизації, їх своєрідність та особливості керівництва в різних вікових групах.
33. Види дидактичних ігор, їх зміст в різних вікових групах.
34. Режим дня в ЗДО та його педагогічне значення для фізичного й психічного розвитку дошкільників.
35. Наступність у роботі ЗДО і початкової школи як педагогічна проблема.
36. Вплив предметно-просторового розвивального середовища ЗДО на всебічний розвиток дитини.
37. Педагогічне спілкування вихователя з дітьми дошкільного віку: стиль, вимоги, педагогічний такт

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ

МОВЛЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ГРАМОТИ

1. Методика роботи з дидактичними картинками в процесі формування зв'язного мовлення.
2. Розповіді дітей з власного досвіду як засіб стимулювання мовленнєвої активності дітей дошкільного віку.
3. Методика роботи з поетичними творами в ЗДО.
4. Організація роботи з розвитку мовлення у повсякденному житті.
5. Методика навчання переказу художніх творів у різних вікових групах дошкільного закладу.
6. Методика навчання дітей описовим розповідям за іграшками. Підбір іграшок та вимоги до них.
7. Куточок книги в дитячому садку, його облаштування та особливості виховної роботи в різних вікових групах.
8. Організація та проведення інтегрованих занять з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

9. Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення в дітей дошкільного віку в різних вікових групах.
10. Навчання елементів грамоти дітей старшого дошкільного віку згідно діючих програм навчання та виховання в ЗДО.
11. Використання наочних методів навчання в процесі здійснення завдань розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
12. Малі жанри фольклору та їх місце у словниковій роботі з дітьми дошкільного віку.
13. Види дитячих розповідей, їх класифікація. Прийоми навчання розповіданню.
14. Методика навчання дітей творчої розповіді.
15. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.
16. Формування словникового запасу дітей дошкільного віку.
17. Розвиток граматичної правильності мовлення дошкільників.
18. Методика розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку у різних видах діяльності.
19. Використання ігор та ігрових вправ у розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
20. Робота вихователя з формування мовленнєвого етикету у дітей дошкільного віку.

МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Зміст і методика навчання спортивних ігор з м'ячем та ракеткою. Підготовка вихователя та дітей до їх проведення.
2. Особливості організації та методика проведення фізкультурних занять на повітрі різної пори року.
3. Забезпечення оптимальної рухової активності дітей у ЗДО.
4. Зміст вправ із рівноваги для дітей різних вікових груп. Методика навчання вправ із рівноваги дітей старшого дошкільного віку.
5. Класифікація рухливих ігор та їх характеристика. Вплив рухливих ігор на всебічний розвиток дітей дошкільного віку. Методика

навчання рухливих ігор.

6. Заняття з фізичної культури як основна форма організації систематичного навчання фізичних вправ дітей дошкільного віку. Типи занять та їх структура.

7. Методика використання бесіди як методу розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку

8. Методи, прийоми та принципи навчання дітей дошкільного віку фізичних вправ.

9. Фізичне виховання дітей раннього віку. Особливості організації та проведення занять з фізичної культури.

10. Методика проведення ранкової та гігієнічної гімнастики після денного сну з дітьми різних вікових груп.

11. Зміст та методика проведення загальнорозвивальних вправ із дітьми різних вікових груп.

12. Організація, зміст та методика проведення фізкультурних пауз та фізкультхвилинок з дітьми дошкільного віку.

13. Загальна характеристика видів загартування. методика організації процесу загартування в ЗДО.

14. Зміст, методика та техніка навчання лазіння і повзання дітей в різних вікових групах.

15. Методика проведення фізкультурних свят та розваг із дітьми дошкільного віку.

16. Види та техніка ходьби і бігу з дітьми дошкільного віку.

17. Види та техніка стрибків у різних вікових групах. Методика навчання стрибків у довжину з розбігу.

18. Формування правильної постави та профілактика плоскостопості у дітей дошкільного віку: зміст роботи, вправи, роль вихователя.

19. Організація самостійної рухової діяльності дітей у ЗДО: педагогічне керівництво та умови її ефективності.

20. Індивідуальний підхід у фізичному вихованні дошкільників з урахуванням стану здоров'я та рівня фізичного розвитку.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Методика організації занять з образотворчої діяльності з дітьми дошкільного віку.
2. Особливості навчання малювання дітей першої молодшої групи.
3. Завдання та методика навчання предметного малювання дітей старшого дошкільного віку.
4. Навчання декоративного малювання дітей середнього дошкільного віку.
5. Методи і прийоми навчання декоративного малювання дітей старшого дошкільного віку.
6. Сюжетне малювання в ЗДО. Завдання, види та форми організації занять з сюжетного малювання.
7. Навчання сюжетного малювання дітей старшого дошкільного віку.
8. Методика навчання ліпленню дітей другої молодшої групи.
9. Особливості навчання ліплення дітей старшого дошкільного віку.
10. Навчання аплікації дітей другої молодшої групи .
11. Методика оволодіння способами вирізування та аплікації дітьми середнього дошкільного віку.
12. Навчання конструювання з будівельного матеріалу дітей першої молодшої групи.
13. Навчання конструюванню з природного матеріалу дітей дошкільного віку.
14. Особливості організації конструктивної діяльності з паперу з дітьми дошкільного віку.
15. Використання наочних і словесних методів навчання на заняттях з образотворчої діяльності.
16. Образотворча діяльність дошкільників, її види та вплив на розвиток творчості у дітей.

17. Самостійна образотворча діяльність як засіб самовираження і самореалізації дошкільників у різних видах образотворчої діяльності.

18.Розвиток художньо-творчої уяви дітей дошкільного віку у процесі образотворчої діяльності.

19.Ознайомлення дошкільників із творами образотворчого мистецтва: завдання, методи та прийоми роботи в різних вікових групах.

20.Нетрадиційні техніки малювання в ЗДО та методика їх використання з дітьми дошкільного віку.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ

1. Методика організації роботи з навчання і виховання дітей дошкільного віку на "екологічній стежині"

2. Праця в природі,її зміст в різних вікових групах та освітньо-виховне значення. Педагогічні та гігієнічні вимоги щодо її організації в дошкільному закладі.

3. Організація та проведення природознавчих екскурсій з дітьми дошкільного віку як форми ознайомлення з природним довкіллям.

4. Використання дитячої природознавчої літератури для розширення кола знань про природу в дітей дошкільного віку.

5. Спостереження як метод безпосереднього ознайомлення дітей з довкіллям. Види спостережень, методика їх проведення в різних вікових групах.

6. . Класифікація ігор для закріплення знань дітей про природне довкілля. Творчі ігри.

7. Методика ознайомлення з явищами природи взимку дітей різних вікових груп.

8. Методика ознайомлення з явищами природи восени дітей різних вікових груп.

9. Форми організації роботи по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою в осередку ознайомлення з довкіллям.

10. Зміст і завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.
11. Організація пошуково-дослідницької діяльності в природі з дітьми старшого дошкільного віку.
12. Методика організації спостережень за явищами природи в різних вікових групах.
13. Зміст та методика проведення пішохідних прогулянок із дітьми старшого дошкільного віку.
14. Формування у дітей дошкільного віку елементарних понять та уявлень про планету Земля.
15. Вимоги щодо облаштування земельної ділянки ЗДО, її навчально-виховне значення.
16. Фіксація вражень про природу з метою закріплення природничих знань. Ведення календарів природи .
17. Ознайомлення з властивостями природних матеріалів у процесі організації ігор з природним матеріалом
18. Організація пізнавальної діяльності дошкільників у природничому довір'ї під час проведення цільових прогулянок.
- 19.Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з тваринним світом.
- 20.Використання експериментів і дослідів у природничій діяльності дітей дошкільного віку.
- 21.Методика ознайомлення дітей із рослинним світом: робота з кімнатними рослинами, городні та квіткові ділянки.
- 22.Методика інтеграції природничого виховання в сюжетно-рольові та творчі ігри дітей дошкільного віку.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

1. Формування уявлень про вимірювання умовними мірами у дітей дошкільного віку.
2. Особливості формування уявлень про утворення чисел та графічне їх зображення у дітей дошкільного віку

3. Методика ознайомлення з множинами предметів та формування кількісних уявлень в дітей молодшого дошкільного віку.
4. Особливості ознайомлення з геометричними фігурами дітей дошкільного віку.
5. Особливості формування просторових уявлень у дітей дошкільного віку.
6. Особливості формування часових уявлень у дітей дошкільного віку.
7. Форми організації роботи з формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
8. Формування логіко-математичної компетенції у дітей дошкільного віку в процесі різних видів життєдіяльності.
9. Особливості навчання кількісної та порядкової лічби дітей дошкільного віку.
10. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з множинами предметів, способами їх порівняння.
11. Роль дидактичних ігор та вправ у процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
12. Особливості навчання розв'язування арифметичних задач дітей дошкільного віку. Види арифметичних задач.
13. Порівняння предметів за величиною дітьми молодшого дошкільного віку.
14. Використання творів усної народної творчості в процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
15. Види наочного матеріалу та його використання при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
16. Заняття - основна форма роботи з ФЕМУ.
17. Методи навчання дітей математики та їх характеристика.
18. Формування уявлень дітей дошкільного віку про множини, їх склад та елементи у повсякденному житті.

19. Методика розвитку математичного мислення дітей дошкільного віку через спостереження та практичну діяльність.

20. Використання природного і соціального довкілля для формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Значення та завдання музично-естетичного виховання в ЗДО.
2. Музичне заняття - основна форма організації музичної діяльності дошкільників.
3. Види музичної діяльності дошкільників в повсякденному житті, їх зміст та завдання.
4. Роль вихователя в організації різних видів діяльності на музичному занятті.
5. Використання музики в повсякденному житті дітей дошкільного віку.
6. Розвиток ритмічних здібностей дітей дошкільного віку.
7. Формування музичного слуху та сприймання музики у дітей дошкільного віку.
8. Використання пісень, дитячих мелодій та народної музики у роботі з дошкільниками.
9. Організація музичних свят, розваг та ранків у ЗДО.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПЕДАГОГІКА

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Піроженко Т. О; авт.. кол.: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г. К.: Видавництво, 2021. 26 с.
2. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор. кол.: Богуш А. М., Аматьєва О. П., Байер О. М. та ін. Запоріжжя:ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2011. 188 с.
3. Каньоса Н. Г., Бабюк Т. Й., Пукас І. Л. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2021. 268 с.
4. Лисенко Н. В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 208 с.
5. Лисенко Н. В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 312 с.
6. Методичні рекомендації до програми розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / автор. кол.: Богінич О. Л., Кононко О. Л., Карпішина В. А. та ін. Київ: Кобза, 2004. 188 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч.-метод. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
8. Поніманська Т. І. Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка: практикум: навч.-метод. посіб. Київ: Слово, 2007. 352 с.
9. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., доповн. К.: Академвидав, 2015. 464 с.
10. Про дошкільну освіту: Закон України станом на 25 листопада 2017 року / Верховна Рада України. К.: Парламентське видавництво, 2017. 31 с.
11. Програма розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / автор. кол.: Богінич О. Л., Гончаренко А. М., Карпішина В. А. та ін. Київ: Кобза, 2004. 192 с.
12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін. Тернопіль: Мандрівець,

2014. 264 с.

13. Федорова М. А. Максимова О. О., Сорочинська О. А. Дошкільна педагогіка. Ч. 1: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 80 с.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ

МОВЛЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ГРАМОТИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України Піроженко Т. О. 2021. 37с.
URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Бенера В., Маліновська Н. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. Навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2014. 384 с.

3. Богуш А., Гавриш Н. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / за ред. А. Богуш. Друге видання, доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

4. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: ред. шкільний вік: навч. Посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 424 с.

5. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2021. 336 с.

6. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2023. 344 с.

7. Іщенко Л. Навчання дітей дошкільного віку рідної мови: навч. посіб. Умань: ПП «Жовтий», 2013. 138 с.

8. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку: метод. реком. / уклад. С. І. Боярчук. Луцьк : Вежа Друк, 2022. 109 с.

9. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника :

навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.

10. Федорова М. А. Дошкільна лінгводидактика : навч. посіб. Житомир: ФОП Левковець, 2022. 313 с.

11. Білан О.І. Мовлення дитини. Молодший дошкільний вік. Навчально-методичний посібник. Видання друге. Львів: ЛОППО, 2019. 75с.

12. Білан О.І. Мовлення дитини. Середній дошкільний вік. Навчально-методичний посібник. Видання друге. – Львів: ЛОППО, 2019. – 88с.

13. Білан О.І. Мовлення дитини. Старший дошкільний вік. Львів: ЛОППО, 2019. 72с.

14. Богуш А. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Харків: Ранок, 2011. 176 с.

15. Богуш А. Рідномовна концепція К.Ушинського. Дошкільне виховання. 2014. №3. С. 2-6.

16. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми . Дошкільне виховання. 2012. №10. С. 8-14.

17. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 304 с.

МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. В46 Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. - 428 с

2. Томенко О.А., Старченко А.Ю. Т __ Фізкультурна освіта старших дошкільнят: інноваційна технологія : Монографія / О. А. Томенко, А. Ю. Старченко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2016. – 160 с.

3. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.

4. Загородня Л. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник / Л. П.Загородня, С. А Тітаренко, Г. П. Барсуковська; за заг. ред. Л.П.Загородньої. - Суми : Університетська книга, 2011. - 272с.
5. Комісарик М.Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку:підручник /Марія Комісарик, Галина Чуйко., 2013. – 484с.
6. Лущик І.В.Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Четвертий рік життя [Текст] : методичний посібник / І. В. Лущик. - Харків : Основа, 2007. - 176 с.
7. Лущик І.В. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Шостий рік життя [Текст] : [метод. посібник] / І. В. Лущик. - К. : Основа, 2007. - 224 с.
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»/О.І.Білан; за заг.ред. О.В. Низковської. – Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 256
9. 9.Богініч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри: навч. посіб. / О. Л. Богініч; М-во освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2-ге вид. – К.: НПУ, 2007. – 140 с.
- 10.Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.
- 11.Бурова А. Фізвиховання дошкільнят: сучасний стан і вимоги / Алла Бурова // Дошкільне виховання. - 2007. - № 7. - С. 11-14.
- 12.Денисенко Н. Ф. Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посіб. / Н. Ф. Денисенко, Л. В. Лиходід, С. В. Лупінович, А. Ф. Михайличенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 160 с.
- 13.Долинна О. Науково-методичне забезпечення фізичного виховання дошкільнят / Ольга Долинна // Дошкільне виховання. - 2007. - № 7. -С. 14.
- 14.Лисенко Н. Педагогіка українського дошкілля // Лисенко Н., Кирата Н. Педагогіка українського дошкілля.- К., 2006.- 302 с.
- 15.Лохвицька Л. В. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. / Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. – 2-ге вид., оновл. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 192 с.

16. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
17. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку / М. О. Рунова.; пер. з рос. - Х.: Ранок, 2007. - 192 с.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) : Держ. стандарт дошкільної освіти / затв. наказом МОН України від 12.01.2021 № 33. – Київ, 2021. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
2. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти) [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. / М. В. Гнатюк. – Івано-Франківськ : Ярина, 2016. – 196 с.
3. Каньоса Н. Г. Теорія та технології розвитку дитячої художньої творчості дошкільників : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Каньоса. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2015. – 188 с.
4. Комісарик М. І., Беспалько Г. М. Художня праця з основами дизайну : метод. посібник до самост. роботи / М. І. Комісарик, Г. М. Беспалько. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. – 116 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6776/Khudozhnya_Pratsya_a.pdf?isAllowed=y&sequence=1.
5. Матвієнко С. І. Методичні матеріали до лабораторного практикуму навчальної дисципліни «Художня праця та основи дизайну» : навч.-метод. посіб. / уклад. С. І. Матвієнко, Т. Г. Коломоєць, О. В. Лісовець. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 115 с.
6. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну : навч. посіб. / С. І. Матвієнко. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – 201 с.
7. Пісоцький О. П. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці : навч. посіб. для студентів

спеціальності «Дошкільна освіта» / О. П. Пісоцький, Л. М. Пісоцька – 2-ге вид., доп. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 162 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2873/1/%D0%9F%D0%B8%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%BE%D0%B1%D1%80_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%95%D0%A2.pdf.

8. Сухорукова В. Г., Дронова О.О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. За заг.ред. Г.В. Сухорукової. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с. : іл.

9.Берсенєва Л., Третьякова М. Навчіть дітей малювати // *Дошкільне виховання*. – 2004. – № 2. – С. 70–72.

10.Борисова О. Розвиваємо творчі здібності старших дошкільників у малюванні

// *Дошкільне виховання*. – 2002. – № 2. – С. 12–13.

11.Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах (малювання, ліплення, апплікація) : посібник / Н. А. Горошко. - Харків : Основа, 2007. — 224 с.

12.Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. Третій рік життя : посіб. для студ. пед. навч. закл. / Н. А. Горошко. — Харків : Основа, 2007. — 176 с.

13.Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. Четвертий рік життя : посіб. для студ. пед. навч. закл. / Н. А. Горошко. — Харків : Основа, 2007. — 176 с.

14.Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. Шостий рік життя : посіб. для студ. пед. навч. закл. / Н. А. Горошко. Харків : Основа, 2007. — 208 с.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ

1. Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи. Старший дошкільний вік : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, Т. С. Науменко, О. А. Половіна. – Київ : Генеза, 2013. – 112 с.
2. Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи. Старший дошкільний вік [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, Т. С. Науменко, О. А. Половіна. – Київ : Генеза, 2013. – 112 с.
3. Богуш Алла. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник / Алла Богуш, Наталія Гавриш. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 408 с.
4. Дорошенко Т. М. Основи природознавства з методикою в схемах та таблицях [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. М. Дорошенко, В. В. Мацько. - Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. – 46 с.
5. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог : навч.-метод. посіб. / Н. В. Лисенко. - Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. – 400 с.
6. Любарова, Віра. Найменшим про найменших : Дивовижні творіння природи : посібник / Віра Любарова. – Київ : Шкільний світ, 2010. – 128 с.
7. Любарова, Віра. Куточок природи в дитячому садку : посібник / Віра Любарова. – Київ : Шкільний світ, 2013. – 112 с.
8. Методика ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія : навч. посіб. / уклад. Н. М. Горопаха. – Київ : Слово, 2012. – 432 с.
9. Ніколаєва С. М. Любов до природи виховуємо з дитинства : посібник / С. М. Ніколаєва. – Харків : Ранок, 2007. – 96 с.
10. Ніколаєнко В. М. Екологічне виховання в ДНЗ. 2-6 років.: посібник / В. М. Ніколаєнко. – 3-тє вид. – Харків : Основа, 2012. – 208 с.
11. Організація спостережень в дитячому садку : посібник / упоряд. О. Ю. Харченко. – Харків : Основа, 2007. – 144 с.
12. Пинзеник О. М. Ознайомлення дошкільників з природою Закарпатської області : посібник / О. М. Пинзеник. - Мукачево, 2005. – 103

с.

13. Пинзеник О. М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу : навч.-метод. посіб. / О. М. Пинзеник. – Київ : Кондор, 2014. – 120 с.

14. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посіб. / Н. Ф. Яришева. – Київ : Вища школа, 2008. – 255 с.

15. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посіб. / Н. Ф. Яришева. – Київ : Вища школа, 2012. – 255 с.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

1. Березовська Л. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. Березовська. - Івано-Франківськ : НАІР, 2022. – 252 с.

2. Гриневич Г. Д. Формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку : посібник / Г. Д. Гриневич, Ю. М. Водоп'янов. - Київ : Вища школа, 1975. – 128 с.

3. Дорошенко Т. М. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. М. Дорошенко, В. В. Мацько. - Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. – 96 с.

4. Ігнат'єва С. А. Математика. Молодша група: перспективне планування, конспекти занять, дидактичний матеріал : навч. посіб. / С. А. Ігнат'єва, Н. Г. Конотоп, В. М. Новікова, Л. М. Диб. - Харків : Веста : Ранок, 2008. – 96 с.

5. Ігнат'єва С. А. Математика. Середня група: перспективне планування, конспекти занять, дидактичний матеріал : навч. посіб. / С. А. Ігнат'єва, А. Л. Калмикова, Р. Г. Авдєєва. - Харків : Веста : Ранок, 2008. – 96 с.

6. Іщенко Л. В. Педагогічні технології супроводження процесу формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. В. Іщенко. - Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 146 с.

7. Конфорович А. Г. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку : навч. посіб. / А. Г. Конфорович, З. Є. Лебедева. - Київ : Вища школа, 1976. – 232 с.
8. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей : навч. посіб. / за ред. О. К. Грибанової. - Київ : Вища школа, 1987. – 136 с.
9. Новикова В. П. Математика в дитячому садку. Конспекти занять для роботи з дітьми 4 -5 років : посібник / В. П. Новикова. - Харків : Ранок, 2007. – 64 с.
10. Новикова В. П. Математика в дитячому садку. Конспекти занять для роботи з дітьми 5 - 6 років : посібник / В. П. Новикова. - Харків : Ранок, 2007. – 80 с.
11. Новикова В. П. Математика в дитячому садку. Конспекти занять для роботи з дітьми 6 - 7 років : посібник / В. П. Новикова. - Харків : Ранок, 2007. – 144 с.
12. Пагута Т. І. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. І. Пагута. - Львів : Новий Світ-2000, 2019. – 298 с.
13. Щербакова К. Й. Методика навчання математики дітей дошкільного віку : навч. посіб. / К. Й. Щербакова. - Вид. 2-е, перероб. і доп. - Київ : Вища школа, 1985. – 248 с.
14. Щербакова К. Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників : навч. посіб. / К. Й. Щербакова. - Київ : Вища школа, 1996. – 240 с.
15. Щербакова К. Й. Методика формування елементів математики в дошкільників [Електронний ресурс] : навч. посіб. / К. Й. Щербакова. - Київ : Видавництво Європейського університету, 2004. – 209 с.

МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Болгарський А. Г. Слухання музики у дошкільному навчальному

закладі : навч.-метод. посіб. / А. Г. Болгарський, Т. В. Горобець, В. А. Шкоба.
- Луцьк : Твердиня, 2010. – 180 с.

2. Заяц Л. І. Музичне виховання в дитячому садку (за Базовим компонентом дошкільної освіти). 3-4 роки життя : посібник / Л. І. Заяц, Л. Ю. Сухина. - Харків : Основа, 2013. – 144 с.

3. Заяц Л. І. Музичне виховання в дитячому садку (за Базовим компонентом дошкільної освіти). 5 рік життя : посібник / Л. І. Заяц, Л. Ю. Сухина. - Харків : Основа, 2013. – 112 с.

4. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] : навч. посіб. / С. І. Матвієнко. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 297 с.

5. Музика в дитячому садку. Вип. 4 (для дітей старшої групи) / уклад.: Р. Т. Зінич, Л. Л. Левченко. - Київ : Музична Україна, 1991. – 104 с.

6. Музична діяльність майбутнього першокласника. : методичний аспект / Упоряд. : Н. В. Андренко, І. М. Сорокопуд, А. М. Щербак. - Харків : Ранок, 2012. – 144 с.

7. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі : збірник методичних матеріалів / упоряд. І. К. Романюк. - Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 104 с.

8. Науменко С. І. Музично-естетичне виховання дошкільнят : програма та методичні рекомендації / С. І. Науменко. - Київ : Магістр-S, 1996. – 96 с.

9. Сухина Л. Ю. Музичне виховання в дитячому садку (за Базовим компонентом дошкільної освіти). 6 рік життя : посібник / Л. Ю. Сухина. - Харків : Основа, 2015. – 112 с.

Допоміжна

10. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей. Вид. друге, доопрацьоване. Навч. посібник для вищих навч. закл. культури і мистецтв І-ІІ рівнів акредитації у 2-х частинах. Ч.1. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 216 с.

11. Мережко Ю. Комплексні чи інтегровані музичні заняття: у чому відмінність? / Ю. Мережко // Музичний керівник. – 2014. – №5. – С. 4–7.

12. Музична діяльність майбутнього першокласника. Методичний аспект / Упоряд. Н. В. Андрієнко, І. М. Сорокопуд, А. М. Щербак. – Х. : Вид-во "Ранок", 2012. – 144 с.

V.ЗРАЗОК ВІДПОВІДЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА КОМПЛЕКСНОМУ КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ІСПИТІ З ПЕДАГОГІКИ З ОКРЕМИМИ МЕТОДИКАМИ

1. Естетичне виховання дітей дошкільного віку, його значення, завдання і засоби.

Естетичне виховання дітей дошкільного віку є важливою складовою всебічного розвитку особистості дитини. Воно являє собою цілеспрямований і систематичний педагогічний процес, спрямований на формування в дитини здатності бачити, відчувати, розуміти й цінувати красу навколишнього світу, природи, мистецтва та людських взаємин, а також прагнення творити красу власною діяльністю. Саме в дошкільному віці закладаються основи емоційної чутливості, художнього сприймання та естетичного ставлення до дійсності, адже діти цього віку особливо відкриті до яскравих вражень, кольорів, звуків і образів.

Естетичне виховання тісно пов'язане з моральним вихованням, оскільки здавна в уявленні людини поняття добра і краси існують як єдине ціле. У народній мудрості, казках, легендах і прислів'ях красиве завжди асоціюється з добрим, людяним і справедливим. Недарма в народі говорять: «Хто не зламає деревця, той не зламає і чужої долі». Краса відіграє важливу роль у житті людини, адже вона одухотворяє, надихає, окрилює, надає життєвої енергії та робить життя змістовним і щасливим. Для дитини переживання прекрасного стає джерелом позитивних емоцій і внутрішньої гармонії, формує чуйність, доброзичливість і здатність співпереживати.

Одним із головних завдань естетичного виховання є формування в дітей естетичного сприймання, уявлень і суджень. З раннього віку дитина тягнеться до всього яскравого та привабливого, проте спочатку це ще не усвідомлене відчуття краси. Поступово під впливом дорослих це емоційне реагування має перерости в усвідомлене естетичне сприймання, коли дитина починає розуміти форму, колір, величину, ритм предметів і явищ, а також їх внутрішній зміст. Наприклад, милуючись квіткою, дитина не лише радіє її яскравості, а й помічає гармонійне поєднання кольорів, форму пелюсток, відчуває бажання берегти цю красу.

Важливим завданням естетичного виховання є також освоєння дітьми естетичної дійсності та формування початкових умінь і навичок у різних видах художньої діяльності. Ознайомлюючись із творами мистецтва, природними явищами, предметами побуту, дитина вчиться бачити красу в повсякденному житті. Через малювання, ліплення, аплікацію, спів, рухи під музику вона не лише відтворює побачене чи почуте, а й виражає власні емоції та переживання.

Особливе місце в естетичному вихованні посідає розвиток художньо-творчих здібностей дітей. Це здійснюється в різних видах художньої діяльності: образотворчій, музичній, художньо-мовленнєвій, театралізованій. У процесі творчості дитина реалізує свою уяву, фантазію, вчиться знаходити оригінальні рішення, передавати настрій і характер образів. Наприклад, у театралізованих іграх дошкільники не лише відтворюють роль, а й імпровізують, добирають інтонацію, рухи, міміку, що сприяє розвитку творчої самостійності.

Ще одним важливим завданням є формування основ естетичного смаку. Естетичний смак передбачає наявність у дитини певних знань про прекрасне в побуті, природі й мистецтві, а також уміння оцінювати навколишній світ за законами краси. Це проявляється в прагненні до охайності, гармонії, порядку, умінні красиво оформити власні вироби, підібрати кольори в малюнку чи одязі, дотримуватися культури поведінки.

Естетичне виховання здійснюється за допомогою різноманітних засобів. Важливе місце серед них посідає естетика побуту, тобто вся оточуюча дитину обстановка, організована за законами краси й доцільності. Оформлення приміщення, меблі та їх розміщення, озеленення, освітлення, добір кольорів, предмети мистецтва в інтер'єрі, зовнішній вигляд і манери поведінки дорослих — усе це впливає на емоційний стан дитини, її настрій і самопочуття. Навіть кольорова гама приміщення може збуджувати або заспокоювати, тому важливо, щоб середовище було гармонійним, чистим і затишним.

Велику роль у естетичному вихованні відіграє мистецтво, яке є ефективним засобом духовного збагачення дитини. Художня література, музика, живопис, графіка, народне мистецтво по-різному впливають на почуття й мислення дошкільника, формують емоційну чуйність і образне сприймання світу. Не менш важливим є й прекрасне в природі. Видатний педагог Василь Сухомлинський підкреслював, що спілкування з природою є джерелом натхнення й моральної чистоти. Спостерігаючи за змінами пір року, слухаючи шелест листя чи спів птахів, дитина вчиться відчувати гармонію світу і прагнути творити добро.

До засобів естетичного виховання належить також спеціально організоване навчання, яке включає заняття, ігри, екскурсії, зустрічі з митцями та народними умільцями, перегляд фільмів і вистав. Важливе значення має самостійна художня діяльність дітей, у процесі якої вони вільно реалізують свої творчі задуми, розвивають ініціативу та уяву. Значний емоційний вплив мають свята й розваги, які поєднують різні види мистецтва й діяльності, викликають у дітей яскраві естетичні переживання як під час підготовки, так і під час самого святкового дійства.

Таким чином, естетичне виховання дошкільників сприяє формуванню гармонійної, духовно багатой особистості, здатної бачити й цінувати красу світу та прагнути робити його кращим.

2. Розповіді дітей з власного досвіду як засіб стимулювання мовленнєвої активності дітей дошкільного віку.

Розповіді дітей з власного досвіду є важливим і ефективним засобом стимулювання мовленнєвої активності дітей дошкільного віку, оскільки ґрунтуються на особистих враженнях, переживаннях і спогадах дитини. Такий вид мовленнєвої діяльності сприяє активізації внутрішньої потреби висловлюватися, адже дитина розповідає про те, що їй добре знайоме, близьке й емоційно значуще. Матеріалом для розповідей з власного досвіду є реальні події з життя дитини або її уявлення про пережите, що дає змогу поєднувати мовленнєвий розвиток із розвитком мислення, пам'яті та уяви.

Під час складання розповідей з власного досвіду діти вчаться використовувати набутий життєвий досвід, добирати слова відповідно до змісту, передавати події в логічній послідовності, будувати зв'язні висловлювання без опори на наочний матеріал. Це має велике значення для розвитку монологічного мовлення, формування уміння чітко, зрозуміло й послідовно викладати свої думки. Крім того, такі розповіді сприяють збагаченню словникового запасу, удосконаленню граматичної будови мовлення та розвитку комунікативних навичок.

Навчання розповіді з власного досвіду починається в середній групі, де діти лише опановують цей вид мовленнєвої діяльності. На цьому етапі вони складають короткі, прості розповіді за активної допомоги вихователя, який допомагає відновити враження, спрямовує хід думок і підтримує мовленнєву ініціативу. У старшій групі вимоги до розповідей зростають: діти повинні вже самостійно, зв'язно, логічно й послідовно розповідати про події зі свого життя, дотримуючись структури розповіді та використовуючи різноманітні мовні засоби.

Обов'язковою умовою для організації розповідей з власного досвіду є наявність у дітей яскравих і достатньо точних уявлень про предмет розповіді, а також особиста зацікавленість і бажання поділитися своїми думками з однолітками. Саме емоційна значущість події стимулює мовленнєву активність, спонукає дитину до більш повного й виразного висловлювання. Наприклад, охочіше за все діти розповідають про екскурсії, свята, сімейні подорожі, народження домашніх улюбленців або цікаві події вихідного дня.

Основними видами розповідей з власного досвіду є придумування за зразком вихователя розповіді про цікавий випадок із життя та розповідь на спільну для всіх тему. Організація таких занять має чітку структуру. Спочатку вихователь повідомляє дітям тему розповіді, наприклад: «Діти, сьогодні ви будете розповідати про те, як ми ходили до зоопарку». Далі проводиться коротка вступна бесіда, яка допомагає дітям відновити в пам'яті пережиті враження, звернути увагу на найважливіші моменти події. Після цього вихователь дає зразок розповіді, у якому чітко дотримується послідовності викладу та доступної для дітей мовної форми. Лише після цього діти по черзі складають власні розповіді.

Мова зразка вихователя має бути чіткою, образною, емоційно насиченою та зрозумілою дітям. У його основу обов'язково кладеться конкретний факт або подія, що має виховну цінність і відповідає віковим можливостям дошкільників. Зразок повинен мати чітку структуру: спочатку зазначається час і умови, у яких відбувалася подія, далі описується її перебіг, а наприкінці — підсумок або результат. Наприклад, вихователь може розповісти, як діти групою відвідували зоопарк, кого там бачили, що найбільше запам'яталося і які почуття це викликало.

У другому півріччі старшої групи зразок розповіді поступово вилучається. Вихователь пропонує лише тему та орієнтовний план, що сприяє розвитку самостійності мовлення дітей і вміння самостійно будувати висловлювання. У процесі дитячих розповідей педагог уважно слухає, за потреби ставить навідні запитання, підказує потрібне слово або мовний зворот, заохочує дітей до уточнення думок і надає позитивну оцінку їхнім висловлюванням.

Наприклад, вихователь може звернутися до дітей так: «Діти, сьогодні ви будете згадувати й розповідати про цікаві випадки зі свого життя. Пригадайте, що з вами трапилося нещодавно, де це було, хто був поруч і чим усе закінчилося». Таке формулювання теми допомагає дітям зорієнтуватися в змісті розповіді та дотримуватися її логічної послідовності.

Отже, розповіді з власного досвіду є важливим засобом розвитку мовлення дошкільників, оскільки вони активізують мовленнєву діяльність, формують уміння будувати зв'язні монологічні висловлювання, розвивають мислення та емоційну сферу. Завдяки таким розповідям дитина вчиться не лише говорити, а й усвідомлювати власний досвід, ділитися ним з іншими та впевнено висловлювати свої думки.

3. Особливості організації та методика проведення фізкультурних занять на повітрі різної пори року.

Фізкультурні заняття на свіжому повітрі є важливою складовою системи фізичного виховання дітей дошкільного віку, оскільки вони поєднують оздоровчий вплив природних чинників із активною руховою діяльністю. Проведення таких занять сприяє зміцненню здоров'я дітей, підвищенню опірності організму до захворювань, розвитку фізичних якостей, формуванню витривалості, спритності та позитивного емоційного стану. Разом із тим організація фізкультурних занять на повітрі має свої особливості, які залежать від пори року, погодних умов і вікових можливостей дітей.

Проведення занять з фізичної культури на свіжому повітрі планується під час прогулянки. У зимовий період та в період міжсезоння такі заняття проводяться, як правило, тричі на тиждень, а в теплу пору року всі фізкультурні заняття виносяться на фізкультурний майданчик. У прохолодну погоду, особливо восени та взимку, заняття доцільно планувати на другу половину прогулянки. Це пояснюється тим, що під час виконання фізичних вправ і рухливих ігор діти активно рухаються, пітніють і можуть легко переохолотитися, якщо після заняття залишаються на майданчику. Тому після завершення фізкультурного заняття діти заходять у приміщення, переодягаються та готуються до наступних режимних моментів.

Зміст фізкультурних занять на повітрі включає різноманітні засоби фізичного виховання: загальнорозвивальні та основні фізичні вправи, рухливі ігри, вправи й ігри спортивного характеру. Усі вони мають відповідати віковим можливостям дітей, рівню їх рухової підготовленості, а

також умовам навколишнього середовища. Добір вправ здійснюється з урахуванням пори року, наявності фізкультурного обладнання та інвентарю на майданчику, екіпіровки дошкільників і ступеня засвоєння ними відповідних рухів.

У весняно-літній період умови для проведення фізкультурних занять є найбільш сприятливими, тому до їх змісту вводяться практично всі вправи та рухливі ігри, передбачені програмою з фізичної культури для кожної вікової групи. Діти виконують вправи з ходьби, бігу, стрибків, лазіння, метання, вправи на рівновагу, беруть участь у рухливих та спортивних іграх. Великий простір майданчика дає змогу організовувати ігри з високою руховою активністю, естафети, сюжетні рухливі ігри, що сприяє розвитку фізичних якостей і створює позитивний емоційний настрій.

Пізньої осені та ранньої весни, коли погодні умови є менш стабільними, до змісту занять переважно включають вправи з ходьби, бігу, стрибків у довжину з місця, стрибків у глибину в яму з піском, метання в ціль, підлізання та пролізання в обруч, вправи на розвиток рівноваги, а також рухливі й елементарні спортивні ігри. У разі вологої погоди або мокрому ґрунту заняття можуть проводитися на відкритих верандах або павільйонах. У таких умовах доцільно використовувати вправи на рівновагу, наприклад ходьбу по лаві чи дошці, підлізання під шнур, метання предметів у вертикальну або горизонтальну ціль, пролізання в обруч, а також рухливі ігри на обмеженій площі.

Особливі вимоги до організації фізкультурних занять висуваються в зимовий період. Щоб запобігти переохолодженню дітей під час пояснення та показу вправ, доцільно використовувати вже добре засвоєні рухи й ігри, які не потребують тривалих пояснень. До змісту зимових занять входять вправи з рівноваги, такі як ходьба по протоптаних у снігу доріжках «слід у слід», ходьба по сніговому валу зі зістрибуванням, переступання через снігові кучугури, ковзання по льодових доріжках, стрибки у довжину з місця через купинки снігу або у глибину на сніг. Широко використовуються метання в ціль, біг у повільному темпі, рухливі ігри без речитативів, а зі старшими

дошкільниками — хокей із шайбою без ковзанів, ходьба на лижах, катання на санчатах і ковзанах. Для підвищення інтересу дітей вправи й ігри можна об'єднувати спільним сюжетом, наприклад «Пори року», «Космонавти», «Нарибалці».

Незалежно від пори року фізкультурне заняття на повітрі може складатися з кількох рухливих ігор, дібраних за принципом поступового наростання й зниження фізичного навантаження. Перша гра має середню рухливість і забезпечує поступове включення організму в роботу, наступні ігри підтримують високий рівень рухової активності, а завершується заняття грою малої рухливості. Структура заняття традиційно включає підготовчу, основну та заключну частини. Проте в зимовий період і за несприятливих погодних умов підготовча частина має певні особливості. Якщо діти тепло одягнуті, загальнорозвивальні вправи не проводяться, так само вони відсутні під час занять із лиж, ковзанів або катання на велосипеді.

В основній частині заняття відбувається розучування або вдосконалення основних рухів, виконання вправ і ігор спортивного характеру, проведення рухливих ігор. При цьому вихователь використовує найефективніші способи організації дітей — фронтальний, груповий або колове тренування, що дає змогу забезпечити достатню рухову щільність заняття. Заключна частина спрямована на поступове зниження фізичного та емоційного навантаження, нормалізацію дихання й роботи серцево-судинної системи. До неї входять повільна ходьба або малорухома гра.

Тривалість фізкультурних занять на повітрі загалом відповідає тривалості занять у приміщенні, за винятком занять зі спортивних вправ. Так, заняття на лижах або катання на санчатах у середній групі можуть тривати до 40 хвилин, а в старшій — до однієї години. У зимовий період у регіонах зі сталим сніговим покривом зі старшими дошкільниками можливе проведення коротких пішохідних переходів на лижах або з лижами в руках за умови безпечного маршруту. У такому разі тривалість переходу скорочується до 10–15 хвилин.

Ефективність фізкультурних занять на свіжому повітрі значною мірою залежить від творчого підходу вихователя до добору вправ, ігор та способів їх організації. Важливим є також систематичний аналіз впливу занять на стан здоров'я та фізичний розвиток дітей, своєчасне коригування методики та усунення допущених помилок. За таких умов фізкультурні заняття на повітрі стають не лише засобом фізичного розвитку, а й важливим чинником зміцнення здоров'я та формування позитивного ставлення дітей до рухової діяльності.

4. Навчання сюжетного малювання дітей старшого дошкільного віку.

Навчання сюжетного малювання в старшій групі дошкільного закладу має особливе значення, оскільки саме в цьому віці діти досягають вищого рівня пізнавального розвитку, образного мислення та художньо-творчих умінь. Старші дошкільники володіють уже достатнім обсягом знань про навколишню дійсність, у них сформовані базові навички зображення предметів, вони усвідомлюють, що спосіб малювання одного предмета можна застосувати для зображення інших подібних об'єктів. Діти стають уважнішими, самостійнішими у виборі засобів зображення, краще сприймають форму, колір, пропорції та просторове розміщення предметів на площині аркуша.

Під керівництвом вихователя діти старшого дошкільного віку здатні передавати у малюнку не лише статичні образи, а й елементарні рухи птахів, тварин, людей, що значно збагачує сюжет і робить зображення більш живим та виразним. Навчання сюжетного малювання в цьому віці спрямоване на розвиток уміння передавати враження від спостережень за природою в різні пори року, відтворювати в малюнках події з власного життя, а також ілюструвати нескладний зміст літературних творів — казок, оповідань, віршів.

Важливим завданням є формування в дітей уміння колективно виконувати сюжетний малюнок, домовлятися про спільний задум, узгоджувати дії, розподіляти обов'язки та відповідально ставитися до

загального результату. У процесі навчання вихователь продовжує ознайомлювати дітей з елементарними правилами побудови композиції в сюжетному малюнку. Діти вчаться правильно розміщувати композиційний центр, рівномірно заповнювати площину аркуша, виділяти головні образи за допомогою розміру, кольору та розташування, передавати задум композиції та взаємозв'язок між персонажами.

Поглиблюються й раніше набуті вміння передавати просторові явища: діти поступово засвоюють елементарні уявлення про передній і дальній план, перекривання предметів, розміщення об'єктів вище або нижче на аркуші залежно від їх просторового положення. Одночасно вдосконалюються технічні навички малювання олівцем і фарбами на білому та кольоровому папері, уміння користуватися різними художніми матеріалами, поєднувати кольори, добирати їх відповідно до змісту сюжету.

Значну увагу приділяють навчанню дітей аналізувати твори образотворчого мистецтва. Вихователь учить правильно розглядати репродукції картин, ілюстрації, дитячі малюнки, визначати головне в композиції, помічати, як воно виділене, якими виражальними засобами користувався художник. Це сприяє розвитку естетичного сприймання, художнього смаку та збагаченню власної творчої діяльності дітей.

Навчаючи дітей сюжетного малювання, вихователь повинен орієнтуватися на розвиток творчості та дотримуватися принципу розвивального навчання. У роботі використовуються різні методи. Інформаційно-рецептивний метод застосовується під час організації спостережень, екскурсій, бесід про природу, явища навколишнього світу, події з життя дітей, які згодом відображаються в малюнках. Також цей метод використовується під час розглядання творів мистецтва, коли діти сприймають зразки художньої творчості.

Репродуктивний метод спрямований на закріплення вже набутих умінь і навичок, коли діти відтворюють знайомі сюжети, способи зображення, композиційні прийоми. Водночас пошуковий і дослідницький методи стимулюють самостійність дітей, розвиток творчого мислення, уяви та

ініціативи. Діти вчаться самостійно знаходити способи передавання задуму, експериментувати з кольором, формою, розміщенням об'єктів, виявляти індивідуальність у творчій діяльності.

Таким чином, навчання сюжетного малювання в старшій групі є складним і багатогранним процесом, який поєднує розвиток художніх умінь, пізнавальної активності, творчої уяви та емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу. За умови правильної методичної організації воно сприяє всебічному розвитку дитини та підготовці її до подальшого навчання.

5. Праця в природі, її зміст в різних вікових групах та освітньо-виховне значення. Педагогічні та гігієнічні вимоги щодо її організації в дошкільному закладі.

Праця в природі є важливим методом освітньо-виховної роботи в дошкільному закладі, оскільки вона забезпечує безпосередній зв'язок дитини з живою природою, формує елементарні трудові навички та виховує дбайливе, відповідальне ставлення до навколишнього світу. Залучення дітей до посильної праці в природі сприяє не лише засвоєнню практичних умінь, а й розвитку пізнавальних процесів, емоційної сфери, моральних якостей і працелюбності.

Зміст праці в природі змінюється залежно від вікових можливостей дітей. У молодшому дошкільному віці праця має ознайомлювальний характер і здійснюється переважно у формі спільної діяльності з дорослим. Діти виконують прості доручення: поливають рослини з маленьких лійок, допомагають розкласти насіння для посіву, витирають листя кімнатних рослин, насипають корм птахам. Такі дії формують у них перші уявлення про догляд за живими об'єктами, викликають емоційний відгук і радість від результату власної праці.

У середньому дошкільному віці зміст праці ускладнюється. Діти вже можуть брати участь у підготовці ґрунту до посіву, плануванні грядок, висіванні насіння, висаджуванні розсади, розпушуванні ґрунту в горщиках, прополюванні рослин. Вони залучаються до догляду за тваринами: допомагають готувати корм для птахів або кролів, годують їх, беруть участь

у чищенні кліток під наглядом дорослого. У цьому віці формується усвідомлення взаємозв'язків у природі, відповідальність за живі об'єкти та розуміння значення праці для їхнього росту й розвитку.

У старшому дошкільному віці праця в природі набуває більш самостійного й цілеспрямованого характеру. Діти можуть виконувати складніші трудові дії: самостійно садити живці кімнатних рослин, поливати й обприскувати їх, зрізати сухе листя, підживлювати рослини, брати участь у боротьбі зі шкідниками, збирати врожай на ділянці. Значне місце посідає праця, пов'язана з охороною природи: прибирання території від сміття й опалого листя, підгодовування птахів узимку, підгрібання снігу під дерева й кущі, укриття на зиму квітів. Такі види діяльності формують екологічну свідомість, дбайливе ставлення до природи та почуття відповідальності за результати власних дій.

Освітньо-виховне значення праці в природі полягає в тому, що вона сприяє всебічному розвитку дітей. У процесі трудової діяльності розширюються знання про рослинний і тваринний світ, розвивається спостережливість, допитливість, логічне мислення. Діти вчаться планувати свою діяльність, доводити розпочату справу до кінця, працювати в колективі, допомагати одне одному. Праця в природі має й велике виховне значення, адже формує такі якості, як працьовитість, наполегливість, акуратність, відповідальність, любов і повагу до живого.

Організація праці в природі потребує дотримання певних педагогічних вимог. Кожен вид праці має бути спрямований на вирішення завдань всебічного розвитку дитини, формування знань і позитивного ставлення до об'єктів природи. Праця повинна бути мотивованою, тобто дитина має розуміти, що саме і для чого вона робить, наприклад: поливає рослину, щоб вона не зів'яла, або підгодовує птахів, щоб допомогти їм пережити холодну пору року. Важливо, щоб трудові завдання були посильними для дітей певної вікової групи, виконувалися систематично, а не випадково, і мали чітку організацію з боку вихователя.

Поряд із педагогічними вимогами необхідно дотримуватися гігієнічних вимог під час організації праці в природі. Роботу слід проводити в нежаркі години дня, щоб уникнути перегрівання дітей. Увесь інвентар має відповідати зросту та фізичним можливостям дошкільників, бути легким і безпечним. Діти повинні працювати у спеціальному одязі, який захищає від забруднення, холоду або сонця. Важливо чергувати види праці, стежити за правильною позою дітей, не допускати перевтоми. Після завершення роботи обов'язковим є ретельне миття рук і дотримання правил особистої гігієни.

Отже, праця в природі в дошкільному закладі є важливим засобом навчання й виховання дітей. Вона сприяє формуванню практичних умінь, розвитку пізнавальних і моральних якостей, вихованню любові до природи та відповідального ставлення до неї, а за умови дотримання педагогічних і гігієнічних вимог стає ефективним і безпечним видом діяльності для дітей різного дошкільного віку.

6. Формування уявлень про вимірювання умовними мірами у дітей дошкільного віку.

Формування уявлень про вимірювання умовними мірами у дітей дошкільного віку є важливою складовою математичного розвитку, оскільки воно забезпечує перехід від безпосереднього порівняння предметів до більш точного й усвідомленого визначення їх величини. Головним моментом у навчанні дітей вимірювання є ознайомлення з мірою як особливим засобом пізнання властивостей предметів. Уведення вимірювання в програму виховання дитячого садка має подвійну мету: з одного боку — навчити дітей вимірювати, порівнювати й більш-менш точно визначати величину предметів, з іншого — сформуванню уявлень про залежність між мірою, величиною об'єкта та результатом вимірювання, тобто кількістю використаних мір.

У процесі вимірювальних дій діти дошкільного віку отримують точніші уявлення про довжину, ширину, висоту, об'єм і масу предметів, про співвідношення частин цілого, а також про самі числа. Саме через вимірювання поняття числа наповнюється реальним змістом, адже число

показує не просто абстрактну кількість, а кількість мір, які вміщуються у вимірюваному предметі. Без такого практичного досвіду числові уявлення дітей залишаються неповними та формальними.

Формування поняття «міра» і вміння вимірювати починається у дітей п'ятого року життя. У другому кварталі навчального року вихователь дає перші знання з вимірювання, навчаючи дітей порівнювати два предмети за допомогою третього — умовної міри. Наприклад, щоб з'ясувати, яка з двох доріжок довша, дітям пропонують використати однакові палички або смужки паперу, прикладаючи їх послідовно до кожного предмета. Таким чином діти поступово усвідомлюють, що результат вимірювання залежить від того, скільки разів обрана міра вміщується у предметі.

У старшій групі уявлення дітей про вимірювання поглиблюються та уточнюються. Дітей ознайомлюють з окремими загальноприйнятими одиницями вимірювання — сантиметром, метром, кілограмом, літром. Вихователь знайомить дітей із сантиметровою шкалою лінійки, показує її будову, навчає правильно вимірювати відрізки та креслити їх за допомогою лінійки. Наприклад, під час заняття дітям пропонують порівняти дві різноколірні смужки. Спочатку вони визначають, яка з них довша, шляхом накладання однієї на одну, поєднуючи кінці з одного боку. Після цього вихователь звертає увагу на те, що такий спосіб не завжди можливий, наприклад, коли відрізки накреслені на дошці або папері й їхні кінці не збігаються. У ході обговорення діти пропонують можливі способи вимірювання — за допомогою шнура або смужки, після чого вихователь підводить їх до висновку, що для точнішого вимірювання існує спеціальна міра — сантиметр.

Починаючи навчання вимірювання, важливо показати дітям різноманітність мір і способів їх використання. Умовною мірою можуть бути палички, мотузки, кроки, склянки, ложки, чашки та інші предмети. Головною вимогою є те, щоб обрана міра могла вміщуватися у вимірюваному предметі цілу кількість разів. Наприклад, довжину стола можна виміряти паличками, а об'єм сипучих продуктів — склянками або ложками. Під час таких вправ

діти переконуються, що результат вимірювання змінюється залежно від розміру міри, що сприяє розвитку логічного мислення та узагальнень.

Програма передбачає, що шестирічні діти повинні бути ознайомлені з такими одиницями вимірювання, як сантиметр, кілограм і літр, а також навчитися вимірювати та креслити відрізки за допомогою лінійки з сантиметровими поділками. Для цього вихователь попередньо формує уявлення про пряму лінію, відрізок, знайомить дітей з призначенням лінійки та правилами користування нею.

Щоб запобігти типовим помилкам під час вимірювання, вихователь обов'язково пояснює й демонструє основні правила: вимірювання потрібно починати з самого початку предмета; між послідовно викладеними мірами не повинно залишатися проміжків; міра не накладається на вже виміряну частину; кожне прикладання міри супроводжується лічбою або завершується підрахунком кількості використаних мір. Дотримання цих правил забезпечує правильність і точність вимірювання та формує в дітей уважність, послідовність і самоконтроль.

Отже, формування уявлень про вимірювання умовними мірами в дошкільному віці є важливим етапом підготовки дітей до шкільного навчання. Воно сприяє розвитку математичного мислення, уточненню понять про величину і число, формуванню практичних умінь і навичок, а також виховує інтерес до пізнання навколишнього світу через активну, предметно-практичну діяльність.

7. Види музичної діяльності дошкільників в повсякденному житті, їх зміст та завдання.

Музична діяльність дошкільників у повсякденному житті є важливою складовою всебічного розвитку дитини, адже музика природно входить у життя дошкільника, супроводжує його ігри, рухи, емоційні переживання, спілкування з дорослими й однолітками. На відміну від спеціально організованих музичних занять, музична діяльність у повсякденному житті здійснюється ненав'язливо, спонтанно або за ініціативи вихователя і сприяє

формуванню стійкого інтересу до музики, розвитку музичних здібностей та емоційної чутливості.

Основними видами музичної діяльності дошкільників у повсякденному житті є слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах та музично-ігрова діяльність. Усі ці види тісно пов'язані між собою і взаємно доповнюють один одного.

Слухання музики є провідним видом музичної діяльності, оскільки саме з нього починається знайомство дитини з музичним мистецтвом. У повсякденному житті слухання музики відбувається під час ранкового прийому дітей, відпочинку, підготовки до сну, прогулянок, святкових моментів. Діти слухають музичні твори різного характеру — веселі, спокійні, урочисті, ліричні. Завданням цього виду діяльності є розвиток уміння уважно слухати музику, емоційно на неї реагувати, розрізняти характер, темп, динаміку, настрій твору. Наприклад, спокійна колискова перед сном допомагає дітям заспокоїтися, а бадьора маршова музика під час ранкової гімнастики налаштовує на активну діяльність.

Спів у повсякденному житті проявляється у самостійному виконанні знайомих пісень, наспівуванні мелодій під час ігор, праці, прогулянок. Діти співають індивідуально або гуртом, часто за власною ініціативою. Основними завданнями співу є розвиток вокальних навичок, музичного слуху, чистоти інтонування, дикції, а також виховання емоційної виразності та любові до пісні. Наприклад, під час гри в «сім'ю» діти можуть співати колискову «ляльці», відтворюючи почуття турботи й ніжності.

Музично-ритмічні рухи є природною реакцією дитини на музику. Вони проявляються у танцювальних рухах, крокуванні під музику, плесканні, стрибках, імпровізаціях. У повсякденному житті цей вид діяльності використовується під час рухливих ігор, фізкультхвилинок, прогулянок, святкових дійств. Завданням музично-ритмічних рухів є розвиток почуття ритму, координації рухів, пластичності, вміння узгоджувати рухи з характером і темпом музики. Наприклад, слухаючи повільну плавну мелодію,

діти рухаються легко й м'яко, а під жваву — виконують енергійні та чіткі рухи.

Гра на дитячих музичних інструментах у повсякденному житті здебільшого має характер вільної, творчої діяльності. Діти грають на бубнах, дзвіночках, металофонах, барабанах, тріскачках, експериментують зі звуками, намагаються супроводжувати знайомі пісні або створювати власні ритмічні композиції. Завдання цього виду діяльності полягає у розвитку музичного слуху, ритмічного відчуття, координації рухів, а також у формуванні інтересу до колективного музикування. Наприклад, діти можуть самостійно організувати «оркестр» і супроводжувати гру або танець ритмічними ударами.

Музично-ігрова діяльність поєднує музику з грою, рухом і словом. Це хороводи, ігри з піснями, інсценування музичних творів, театралізовані ігри. У повсякденному житті такі ігри часто виникають спонтанно або пропонуються вихователем для створення позитивного емоційного фону. Їх завдання — розвиток творчої уяви, комунікативних умінь, емоційної виразності, вміння діяти в колективі, передавати образи через рух, слово і музику.

Отже, різноманітні види музичної діяльності в повсякденному житті дошкільників сприяють гармонійному розвитку особистості дитини. Вони збагачують її емоційний світ, розвивають музичні здібності, формують естетичний смак, творчість і позитивне ставлення до музичного мистецтва, роблячи музику природною і необхідною частиною дитячого життя.

VI. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ З ОКРЕМИМИ МЕТОДИКАМИ

Під час складання комплексного кваліфікаційного іспиту кожен здобувач фахової передвищої освіти отримує індивідуальний білет, що містить чотири питання. Для відповіді на питання білету в усній формі відводиться до 0,5 години на кожного здобувача освіти.

Відповіді на кожне питання оцінюються за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача фахової передвищої освіти або відповідь недостатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, члени комісії комплексного кваліфікаційного іспиту можуть задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

Вагові коефіцієнти до кожного питання розподіляються так: до 1 питання – 0,4, до другого, третього, четвертого питання – 0,2, що зумовлено кількістю питань з кожного предмета у загальному переліку питань до кваліфікаційного іспиту.

Підсумкова оцінка комплексного кваліфікаційного іспиту визначається як сума оцінок за національною шкалою, яку отримав здобувач за кожне завдання білету, помножених на відповідні вагові коефіцієнти визначені в програмі комплексного кваліфікаційного іспиту. За сумою коефіцієнтів виводиться середньозважений бал. Підсумкова оцінка за комплексний кваліфікаційний іспит диференціюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною та шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання відповідей здобувачів освіти на комплексному кваліфікаційному іспиті

1 питання	кx0,4	2 питання	кx0,2	3 питання	кx0,2	4 питання	кx0,2	Серед- ньо зваже- ний бал	За націо- нал. шка- лою	За 100 бал.	За ЕКТС

n

$$\sum_{i=1}^n k_i = 1$$

i=1

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти під час комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки з окремими методиками

При оцінюванні усних відповідей здобувачів фахової передвищої освіти підлягають аналізу такі характеристики знань: повнота, правильність, логічність, усвідомленість (розуміння, виокремлення головного і другорядного).

Середньо- зважений бал	За націо- нальною шкалою	за 100 бал.	За ЕКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
4,51 – 5,00	відмінно	90-100	A	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями з усіх предметів. Здобувач освіти вільно використовує відповідну термінологію, володіє категоріальним апаратом та вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у практичній роботі. швидко встановлює взаємозв'язки між різними формами організації освітнього процесу, демонструє засвоєння створювати практично-орієнтовані завдання, проявляючи творчу ініціативу, новітні педагогічні технології, демонструє сформованість професійних компетентностей, прагнення застосовувати свої знання у професійній діяльності у новій українській школі. Є незначні недоліки у формулюванні визначень.

4,01 – 4,50	добре	82-89	B	Здобувач освіти має міцні ґрунтовні теоретичні знання, практичне завдання виконує без помилок, правильно складає конспекти та розробляє методику організації й проведення уроків всіх типів, вміло аналізує зміст навчального матеріалу з метою вибору оптимальних методів навчання; визначає ефективні форми виховної роботи з учнями початкових класів, використовує передовий педагогічний досвід. Може допустити неточності в формулюванні окремих понять або мовленнєві помилки.
3,51 – 4,00	добре	75-81	C	Здобувач освіти, володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, має відповідні практичні навички в аналізі педагогічних явищ і процесів, однак визначення поняттям надає неточно, виконані завдання характеризується недостатньою повнотою. В загальному правильна відповідь з двома – трьома суттєвими помилками, дає правильні відповіді на додаткові запитання.
3,16 – 3,50	задовільно	69-74	D	Відповідь здобувача освіти на теоретичні питання характеризуються неповнотою, знання носять загальний характер, що не завжди можуть бути підкріплені прикладами. Більшу частину питань розкриває на репродуктивному рівні, неточно використовує терміни або зазнає труднощів під час визначень ключових понять теми. В практичних уміннях спостерігаються значні прогалини. Дає поверхові, неточні, недостатньо обґрунтовані та невичерпні відповіді на питання, на додаткові запитання не відповідає.
2,51 – 3,15	задовільно достатньо	60-68	E	Відповідь здобувача освіти та виконання практичних завдань характеризуються фрагментарністю, розкриття питань відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю

				помилки та неточностей. Здобувач освіти частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами, не може самостійно розробити логічно-структурну схему уроків з окремих методик. Не вміє логічно викласти матеріал, словниковий запас обмежений, мовлення збіднене. Неповне опанування програмовим матеріалом, що задовільняє мінімальні критерії оцінювання.
0,00 – 2,50	незадовільно	0-59	X, FX	Здобувач освіти погано орієнтується в програмовому матеріалі предметів та освітніх галузей, відповідь та виконання практичного завдання характеризується неправильністю та фрагментарністю, не наводить приклади з практичного досвіду. Теоретичний матеріал засвоєно частково, необхідні практичні уміння не сформовано.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Середньо-зважений бал	Національна оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS
5,00	відмінно	100	A
4,95-4,99	відмінно	99	A
4,90-4,94	відмінно	98	A
4,85-4,89	відмінно	97	A
4,80-4,84	відмінно	96	A
4,75-4,79	відмінно	95	A
4,70-4,74	відмінно	94	A
4,65-4,69	відмінно	93	A
4,60-4,64	відмінно	92	A
4,55-4,59	відмінно	91	A
4,51-4,54	відмінно	90	A
4,50	добре	89	B

4,43-4,49	добре	88	B
4,36-4,42	добре	87	B
4,29-4,35	добре	86	B
4,22-4,28	добре	85	B
4,15-4,21	добре	84	B
4,08-4,14	добре	83	B
4,01-4,07	добре	82	B
4,00	добре	81	C
3,92-3,99	добре	80	C
3,84-3,91	добре	79	C
3,76-3,83	добре	78	C
3,67-3,75	добре	77	C
3,59-3,66	добре	76	C
3,51-3,58	добре	75	C
3,50	задовільно	74	D
3,43-3,49	задовільно	73	D
3,36-3,42	задовільно	72	D
3,29-3,35	задовільно	71	D
3,22-3,28	задовільно	70	D
3,16-3,21	задовільно	69	D
3,15	задовільно	68	E
3,07-3,14	задовільно	67	E
2,99-3,06	задовільно	66	E
2,91-2,98	задовільно	65	E
2,83-2,90	задовільно	64	E
2,75-2,82	задовільно	63	E
2,67-2,74	задовільно	62	E
2,59-2,66	задовільно	61	E
2,51-2,58	задовільно	60	E
2,5	незадовільно	59	FX
2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
1,51-1,84	незадовільно	35-40	FX
0-1,50	незадовільно	1-34	F